

UiT Norges arktiske universitet

Det helsevitenskapelige fakultet

Sammenhengen mellom motivasjonsklime og motivasjon blant kvinnelige fotballspillere i Norge

Hanna Tønsvoll Flovik

Masteroppgave i idrettsvitenskap, IDR-3901

Idrettshøgskolen, UiT

Mai, 2022

Sammendrag

Formålet med denne oppgaven var å utforske sammenhengen mellom motivasjonsklima og motivasjon blant kvinnelige fotballspillere på de to øverste nivåene i Norge. I tillegg var hensikten å undersøke om en eventuell sammenheng mellom motivasjonsklima og motivasjon varierte mellom nivåene i utvalget.

Metoden som ble brukt var kvantitativ metode. Studien var en del av et større forskningsprosjekt ved UiT Norges Arktiske Universitet, Female Football Research Centre. To spørreskjemaer ble besvart av kvinnelige fotballspillere ($N= 160$) fra 17 av de 20 klubbene i Toppserien og 1.divisjon i Norge. Spørreskjemaene SMS-6 (Sport Motivational Scale- 6) ble benyttet for motivasjon, og PMCSQ-2 (Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire- 2) ble benyttet for motivasjonsklima. I tillegg ble bakgrunnsvariabler hentet inn for å kunne anslå nivået til utvalget.

Resultatene viste en korrelasjon mellom et prestasjonsorientert motivasjonsklima og amotivasjon for spillere med amatørkontrakt ($r = 0.30, p < .001$). Den samme sammenhengen var ikke signifikant hos spillere med proffkontrakt. Det kan derfor tyde på at sammenhengen mellom motivasjonsklima og motivasjon er sterkere for spillere med amatørkontrakt enn spillere med proffkontrakt.

Studien kan konkludere med at for spillere med amatørkontrakt var det en signifikant sammenheng mellom (prestasjons/mestringsorientert) motivasjonsklima og amotivasjon. Samt kan studien konkludere med at det finnes en sammenheng mellom motivasjonsklima og motivasjon blant et utvalg kvinnelige fotballspillere på de øverste nivåene i Norge. Tidligere forskning har vist at motivasjonsklimaet kan være av betydning for motivasjonen til utøvere, noe denne studien støtter opp om. Denne studien kan bidra til kunnskapsgrunlaget ved å bekrefte tidligere funn, i tillegg til å nyansere variasjoner blant utøvere med ulik kontrakt med klubben.

Nøkkelord: *motivasjon, mestringsorientert motivasjonsklima, prestasjonsorientert motivasjonsklima, kvinner, fotball*

Forord

Denne oppgaven er avslutningen på en mastergrad ved Idrettshøgskolen, UiT Norges Arktiske Universitet. Å skrive masteroppgave har vært en krevende, lærerik og spennende prosess. Jeg sitter igjen med ny erfaring og kunnskap om fagområdet som jeg ikke ville vært foruten.

Flere skal takkes for at jeg nå har en ferdigstilt oppgave.

Først og fremst, takk til mine stødige veiledere Tore Christoffersen og Susann Dahl Pettersen. Deres faglige tyngde, gode råd og oppløftende samtaler underveis har vært til enorm hjelp.

Til slutt vil jeg takke deltakerne som har brukt av tiden sin til å bidra til forskningsprosjektet, og Female Football Research Centre for tilgang på datamaterialet.

Hanna T. Flovik, mai 2022

Innholdsfortegnelse

1	Introduksjon.....	7
1.1	Hypoteser.....	8
2	Teori	9
2.1	Motivasjonsbegrepet	9
2.2	Selvbestemmelsesteorien	9
2.2.1	Indre motivasjon, ytre motivasjon og amotivasjon.....	12
2.3	Motivasjonsklima.....	14
2.3.1	Mestringsorientert motivasjonsklima.....	15
2.3.2	Prestasjonsorientert motivasjonsklima.....	16
2.4	Teorien om målperspektiv	17
2.4.1	Tidligere forskning	18
3	Metode.....	20
3.1	Kvantitativ metode	20
3.2	Studiedesign.....	20
3.3	Setting.....	20
3.4	Deltakere.....	21
3.5	Variabler	21
3.5.1	Sport Motivational Scale - 6.....	22
3.5.2	Percieved Motivation Climate in Sport Questionnaire - 2	23
3.5.3	Bakgrunnsvariabler	24
3.6	Reliabilitet og validitet	24
3.7	Statistisk analyse	25
3.7.1	Spearman's korrelasjonskoeffisient.....	27
3.8	Etiske vurderinger.....	27
4	Resultat.....	28

4.1	Beskrivelse av deltakere	28
4.2	Korrelasjonen mellom klima og motivasjon.....	31
5	Diskusjon.....	34
5.1	Hovedfunn	34
5.2	Resultat mot teori og tidligere forskning.....	34
5.3	Trenerens betydning for motivasjonsklima	38
5.4	Resultat mot målorientering.....	40
6	Metodediskusjon.....	41
6.1	Deltakere.....	41
6.2	Korrelasjonsstyrke	41
6.3	Variabler	42
7	Konklusjon.....	43
7.1	Veien videre.....	44
8	Referanseliste.....	45
	Vedlegg.....	49

Tabelliste

Tabell 1 Motivasjonsprofil	23
Tabell 2 Deskriptiv statistikk.....	29
Tabell 3 Korrelasjon SMS-6 og PMCSQ-2 (N=160)	32
Tabell 4 Korrelasjon SMS-6 og PMCSQ-2 hos spillere med amatørkontrakt (n=91).....	33
Tabell 5 Korrelasjon SMS-6 og PMCSQ-2 hos spillere med proffkontrakt (n=68).....	33

Figurliste

Figur 1 Selvbestemmelsesteorien	11
Figur 2 Motivasjonsklima	15
Figur 3 Box plot av gjennomsnitt prestasjonsklima	30
Figur 4 Box plot av gjennomsnitt mestringsklima.....	30
Figur 5 Statistiske tester av gjennomsnitt for proffkontrakt og amatørkontrakt.....	31

1 Introduksjon

Fotball er verdens største idrett og globalt utøves aktiviteten av millioner av mennesker (Bandyopadhyay, 2017). Fotball stiller høye krav til spillerens fysiske, tekniske og taktiske ferdigheter, samtidig som fotball stiller komplekse og spesielle krav til spillerens psykologiske og mentale egenskaper (Pensgaard & Roberts, 2000). Det kan være vanskelig å si nøyaktig hvor stor rolle mentale ferdigheter spiller for prestasjon, og det varierer sannsynligvis ut fra person og idrett (Pensgaard et al., 2006). For fotballspillere på de øverste divisjonene vil med-og motspillere i stor grad ha tilnærmet like fysiske, taktiske og tekniske ressurser. Mentale ferdigheter og motivasjon for utvikling kan derfor spille en avgjørende rolle, og kan bidra til å skille de beste fra de aller beste.

Kvinnelige fotballspillere er svært underrepresentert innenfor fotballforskning, noe Kirkendall (2020) kunne vise gjennom sin kunnskapsoppsummering. I løpet av de siste 20 årene har kun 25 % av forskningsartikler som omhandlet fotball inkludert kvinner. I tillegg fokuserer fotballforskning fortsatt sterkt på tekniske, fysiologiske og skaderelaterte parametere (Kirkendall, 2020). Forholdet mellom prestasjon og psykologi har altså fått lite oppmerksomhet, spesielt blant kvinnelige fotballspillere på de øverste nivåene. Når det gjelder psykologisk klima, gjorde Blecheraz et al. (2015) en undersøkelse på motivasjonsklima og motivasjon blant et utvalg kvinner og menn på tvers av individuelle idretter. De fant at et mestringsklima viste høyere nivåer av autonom motivasjon, indre motivasjon og integrert regulering. En annen undersøkelse av Pensgaard og Roberts (2000) gjort på mannlige fotballspillere i Norge fant at et prestasjonsorientert motivasjonsklima er en prediktor for økt opplevelse av stress, lavere indre motivasjon, mindre glede, større aksept for umoralsk oppførsel og større frafall. Pettersen et al. (2021) gjorde en litteraturgjennomgang på området kvinnelige fotballspillere og psykologiske variabler, og fant at glede og oppfattet mestringsklima hadde en sammenheng med økt prestasjon og oppfattet kompetanse. I tillegg indikerer litteraturgjennomgangen til Pettersen et al. (2021) at motivasjonsklima kan ha betydning for opplevelse av psykisk velvære og følt overskudd for kvinnelige fotballspillere.

Motivasjon har vist seg å ofte være knyttet til motivasjonsklimaet utøveren befinner seg i. Tidligere forskning har vist viktigheten av motivasjonsklima og motivasjon for fotballspillere (Clancy et al., 2017; Iwasaki & Fry, 2016; Pensgaard & Roberts, 2002; Pettersen et al., 2021; Weiss et al., 2009). Motivasjon blir definert som retningen og intensiteten bak en persons

innsats (Weinberg & Gould, 2018), og har vært gjenstand for relativt mye forskningsaktivitet innenfor idrettspsykologi. Årsaken til det kan være fordi motivasjon er en avgjørende psykologisk faktor for å påvirke utøveres velvære, kontinuitet og prestasjoner i idrett (Marheni et al., 2019). I tillegg har motivasjon vist seg å variere, ofte knyttet til gruppepsykologiske mekanismer som gruppekohesjon og motivasjonsklima, spesielt i lagidretter.

Prosjektet Female Football Research Centre (FFRC) ved UiT Norges Arktiske Universitet forsker spesifikt på kvinnelige fotballspillere, for å bidra til utvikling, prestasjon og kunnskap rundt kvinnefotball. Som en del av den psykologiske pakken av prosjektet FFRC ved UiT Norges Arktiske Universitet skal min studie undersøke psykologiske variabler, som opplevd motivasjonsklima og motivasjon, blant kvinnelige fotballspillere på de to øverste nivåene i Norge. I tillegg vil undersøkelsen utforske om det eventuelt foreligger en sammenheng mellom nivåene i utvalget.

1.1 Hypoteser

Gilje og Grimen (1995) definerer en hypotese som en påstand som har karakter av en gjetning eller en antakelse. Vanligvis forteller hypotesen vår mye mer enn det vi har bevis og dekning for, derfor ønsker vi å teste den. Med utgangspunkt i valgt tema og studiens bakgrunn, har denne studien følgende formål og hypoteser.

Denne studien har som mål å utforske sammenhengen mellom motivasjonsklima og motivasjon blant kvinnelige fotballspillere på de to øverste nivåene i Norge. I tillegg vil studien undersøke om en eventuell sammenheng varierer mellom nivåene i utvalget.

- A) Blant kvinnelige fotballspillere på de to øverste nivåene i Norge er det en sammenheng mellom motivasjonsklima og motivasjon.
- B) Sammenhengen mellom motivasjonsklima og motivasjon er sterkere for de med amatørkontrakt enn proffkontrakt

2 Teori

For å kunne forstå idretten sin er det viktig å kjenne til kravene man står ovenfor. Vanligvis har vi gode målemetoder for å avdekke fysiske krav i idretten, mens det er langt mer vanskelig å måle de mentale arbeidskravene (Gjerset et al., 2015). De mentale ferdighetene i idrett er selvtillit, spenningsregulering, motivasjon, konsentrasjon og stressmestring. Studier på kvinnelige fotballspillere (Clancy et al., 2017; Iwasaki & Fry, 2016; Pettersen et al., 2021) peker på blant annet motivasjonsklime og mental tøffhet som blant de viktigste psykologiske variablene for å oppnå suksess.

2.1 Motivasjonsbegrepet

En viktig mental ferdighet innen idrett generelt, også betydelig i fotball, er motivasjon. Motivasjon blir av Deci og Ryan (2017) definert som det som driver en person til handling. Tidligere litteratur har regnet motivasjon mer som en samlebetegnelse for de faktorene som setter i gang, og som styrer atferden vår (Pensgaard et al., 2006). Pensgaard et al. (2006) beskriver motivasjon som et resultat av en interaksjon mellom en persons tanker, situasjonen man befinner seg i, oppgaven som skal løses og hvilken verdi den har for utøveren. Motivasjon er en dynamisk prosess som er i stadig endring og kan påvirkes, enten av miljøet utøveren befinner seg i eller andre personer som for eksempel en trener (Weinberg & Gould, 2018).

Fiskerstrand et al. (2014) beskriver motivasjon som noe som gir handlinger både retning og intensitet. Retning handler i dette tilfellet om å velge mål. For eksempel velger noen ungdommer å begynne på et toppidrettsgymnas i sitt utdanningsvalg, noe som kan regnes som et konkret retningsvalg for å satse på idretten sin. I tillegg har intensitet, som handler om hvor stor innsats du yter for å oppnå et resultat, betydning. For å oppnå toppprestasjoner i idrett er det nødvendig med høy motivasjonsintensitet over lang tid (Gjerset et al., 2015).

2.2 Selvbestemmelsesteorien

Deci og Ryan har beskrevet en av de mest kjente og mye brukte motivasjonsteoriene, selvbestemmelsesteorien (SDT). SDT er en sosialkognitiv teori som ble utviklet av Deci og Ryan i 1985 (Ryan & Deci, 2017). SDT omhandler hvilke forhold som er positiv og negativ for utvikling av menneskers potensial. Målet med teorien er blant annet å forsøke å forstå menneskelig atferd bedre, og å optimalisere menneskers utvikling. SDT knytter motivasjon og personlighet til personlig vekst, egenskaper og psykologiske ønsker. Teorien til Deci og Ryan

(2017) bygger på at vi mennesker har tre grunnleggende psykologiske behov for å kunne utvikle oss. Dette er behovet for autonomi, behovet for kompetanse og behovet for sosial tilhørighet. Jo bedre disse behovene er dekt, dess mer indre motivasjon vil vi utvikle (Fiskerstrand, 2014). Deci og Ryan (2017) peker på de tre grunnleggende behovene som viktige, ikke bare for å skape motivasjon over tid, men også for trivsel og velvære. Teorien antar at mennesker vil være grunnleggende motiverte hvis disse behovene er oppfylt. Det første psykologiske behovet er *autonomi*, som handler om vilje og følelsen av frihet, og ikke minst selvstendighet i for eksempel en treningshverdag. Autonom motivasjon står i kontrast til kontrollert motivasjon, som defineres som aktiviteter utøveren presses til. Presset kan skapes av omgivelsene, slik som en trener eller andre. Fordelene med autonom motivasjon er at det har vist sammenheng med mindre frafall, høyere innsats, mer positive treningsholdninger og lavere prestasjonsangst i idrett (Fiskerstrand, 2014). Deci og Ryan (2017) peker på at mennesker har behov for å bestemme over sine egne opplevelser og handlinger. Autonomi er assosiert med å føle frivillighet og integrering. Når for eksempel en utøver vet begrunnelsen og hva som ligger bak et valg, er det lettere å føle at den har en verdi. Kunnskap og opplevelsen av å ta egne valg i treningsarbeidet støtter behovet for autonomi. Behovet om *tilhørighet* vil si å føle seg verdsatt av andre. For å skape en stabil motivasjon bør vi oppleve nære, omsorgsfulle og respektfulle relasjoner til andre i miljøet. Behovet for tilhørighet handler i stor grad om å føle seg betydningsfull i den sosiale gruppen, og at man føler seg som et viktig medlem på lik linje med andre. Velvilje er sentralt for å få tilhørighetsbehovet dekt (Ryan & Deci, 2017).

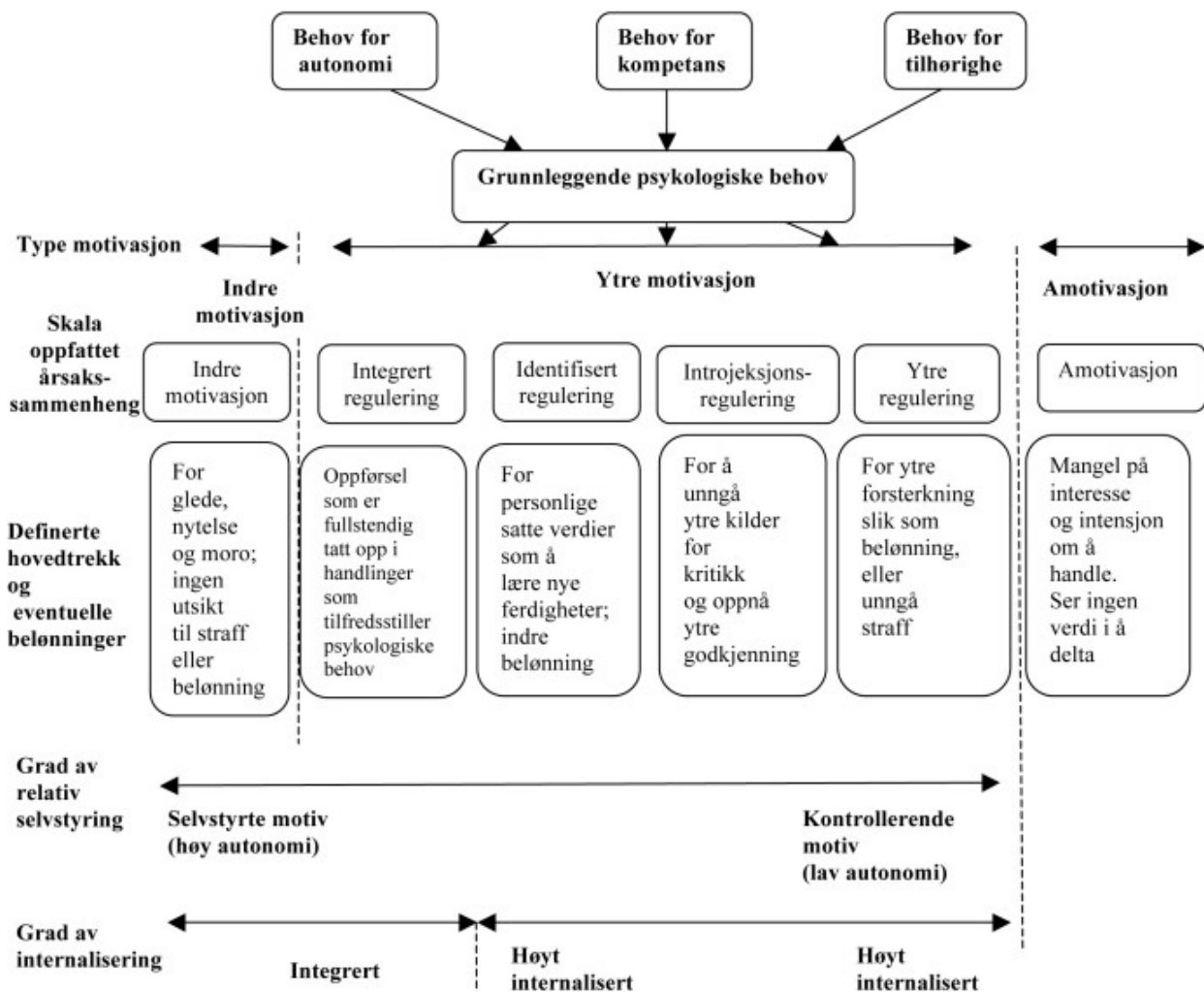
Behovet for *kompetanse* er viktig for trivsel og evnen til å håndtere stress. Kompetanse er evnen til å løse oppgaver og mestre utfordringer. Kompetanse dreier seg om å føle seg selvsikker og trygg på å utføre en aktivitet, og er i stor grad relatert til mestring (Fiskerstrand, 2014). En utøver som er trygg i seg selv og på at sine ferdigheter er gode kan vanligvis håndtere utfordringer bedre enn en usikker utøver. Kunnskap om treningsprinsipper, målsetting og periodisering kan gjøre en utøver mer kompetent (Ryan & Deci, 2017). Stress i idrett er uunngåelig og er forbundet med høy ytelse. Utøvere må tåle stress i pressede situasjoner, i tillegg til forventningene fra omgivelsene. Høye nivåer av stress har vært knyttet til utbrenthet og frafall i idrett, noe som gjør behovet for kompetanse som et svært viktig behov (Pettersen et al., 2021).

SDT oppfatter mennesker som aktive, vekstorienterte organismer med en medfødt evne til å søke utfordringer og engasjere seg i miljøet rundt dem. Dette representerer den organiske

biten av teorien. Teorien beskriver dermed at denne menneskelige tendensen ikke kommer av seg selv, men krever kontinuerlig næring og støtte fra det sosiale miljøet for å utvikle seg. Det vil si at sosiale kontekster enten kan virke støttende eller hemmende på motivasjonen til aktiv deltakelse (Ryan & Deci, 2017). SDT vektlegger ulike typer kilder til og former av motivasjon, og det skiller teorien fra andre motivasjonsteorier. SDT ser på hva som ligger bak handling og atferd. Istedenfor å se på motivasjon som et enhetsfenomen, mener teorien at noen former for motivasjon er bevisst og frivillig, som reflekterer en utøvers verdier og interesser. På den andre siden kan noen former for motivasjon være helt ekstern, ved at en utøver føler seg presset til å drive med en aktivitet som for han eller henne ikke er betydningsfull (Ryan & Deci, 2017). Dette skal forklares nærmere ved hjelp av noen av undergruppene til motivasjonsbegrepet, indre motivasjon, ytre motivasjon (inkludert ulike grader av regulering) og amotivasjon.

Figur 1

Selvbestemmelsesteorien

Figur 1 presenterer SDT. Figuren er hentet fra Arne Martin Jakobsens artikkel «Motivasjonsteori som utgangspunkt for å skape best mulig læringsmiljø i kroppsøving» (2012). Jakobsen (2012) oversatte figuren til Deci og Ryan fritt til norsk, og den forklarer selvbestemmelsesteoriens seks ulike former for motivasjon. Figuren gir et oversiktsbilde av motivasjonsteorien til Deci og Ryan, og viser hvordan de ulike motivasjonsbegrepene henger sammen.

2.2.1 Indre motivasjon, ytre motivasjon og amotivasjon

Helt til venstre i figuren finnes indre motivasjon. Ifølge SDT (Deci & Ryan, 2013) handler indre motivasjon om aktiviteter som utføres for egen skyld, glede og interesse. Indre motivasjon er basert på menneskers ønske om å være kompetent og selvbestemt (Gjerset et al., 2015). Lek, utforsking og nysgjerrighet er eksempler på egenmotivert atferd. Utøveren er ikke avhengig av eksterne intensiver eller ytre faktorer på noen måte, da aktivitetene gir tilfredshet og glede i seg selv. Deci og Ryan (2013) hevder at indre motivasjon sannsynligvis er ansvarlig for store deler av menneskers læring gjennom hele livet. Som tidligere beskrevet er motivasjon et samspill mellom indre og ytre faktorer (Gjerset et al., 2015). Utøvere som deltar i idrett fordi de er interessert i aktiviteten, har en indre drivkraft eller motivasjon. Ofte er indre motiverte utøvere opptatt av å mestre oppgavene og utvikle seg. De trener hardt på egenhånd og gir ikke opp hvis de møter motgang, samtidig som de ønsker å lære nye ferdigheter. Deci og Ryan (2013) hevder at opplevelse av kompetanse, tilhørighet og autonomi er nødvendige forutsetninger for å vedlikeholde og fremme indre motivasjon. SDT antar at mennesket har en medfødt tendens til aktivt å utvikle ferdigheter, utsette seg for utfordringer uten ytre krav eller belønninger (Jakobsen, 2012). Denne tendensen er den grunnleggende forutsetningen for indre motivasjon.

Mellom ytterpunktene indre motivasjon og amotivasjon finner vi ytre motivasjon, som kan deles inn i fire underkategorier. Fiskerstrand (2014) definerer ytre motivasjon som en aktivitet eller deltakelse du gjør for å oppnå noe annet enn for aktiviteten i seg selv. Ytre motivasjon kan skapes ved at andre mennesker, som for eksempel en trener forsterker en opplevelse eller en atferd positivt eller negativt. Forsterkere vil si ting eller forhold som øker eller reduserer sjansen for at atferden skjer på nytt (Gjerset et al., 2015). Gjerset et al. (2015) hevder at belønning av atferd øker sannsynligheten for at denne atferden blir gjentatt, mens straff reduserer sannsynligheten for at atferden blir gjentatt. Dette er et eksempel på ytre motivasjon. Ytre regulering er den mest kontrollerte formen for ytre motivasjon. Innenfor ytre

regulering blir en utøver motivert til en aktivitet ved å oppnå belønning, eller for å unngå straff. Atferden under ytre regulering er fullstendig kontrollert av eksterne kilder slik som belønninger. Introjeksjonsregulering blir forklart som å bli motivert av frykt for kritikk eller trusler, som skyld eller straff. Denne formen for ytre motivasjon er kontrollert, da utøveren føler seg presset til å oppføre seg på en spesiell måte. Introjeksjonsregulering er ikke ansett som selvbestemt da den er regulert av eksterne kilder. Identifisert regulering er en mer autonom form for ytre motivasjon. Atferden til utøveren er til en viss grad selvbestemt, og har en intern oppfattelse av årsakssammenheng (Ryan & Deci, 2017). Utøveren ser verdien av en aktivitet, men i en begrenset form. Deltakelsen blir ansett som frivillig, til tross for at aktiviteten ikke nødvendigvis skaper glede i seg selv. Den siste formen for ytre motivasjon kalles for integrert regulering, og er den mest autonome formen for ytre motivasjon. Integrert regulering har klare likheter med indre motivasjon, men blir betraktet som ytre motivasjon fordi aktiviteten utføres for oppnåelse av personlige utfall.

I andre enden av figuren ligger motsetningen til indre motivasjon, amotivasjon. Amotivasjon blir forklart av Deci og Ryan (2013) som en tilstand hvor det er fullstendig mangel på intensjon til å handle. Utøveren er hverken indre eller ytre motivert, og har i tillegg en følelse av å ha mistet all kontroll (Weinberg & Gould, 2018). Når utøvere er amotiverte handler de på en passiv måte, og uten å føle noe hensikt eller vilje i det de gjør. At noen er amotiverte kommer av at de enten ikke lykkes i å oppnå de resultatene de ønsker, eller at de ikke ser verdien av aktiviteten eller de resultater aktiviteten bunner ut i (Jakobsen, 2012). Har en utøver amotivasjon føler han eller hun ingen verdi av å delta i en aktivitet. Deci og Ryan (2003) hevder at amotivasjon kan oppstå i ulike former. Den første formen for amotivasjon blir assosiert med å ikke føle evnen til å oppnå resultater. Denne typen amotivasjon oppstår når en utøver mangler behovet for kompetanse. En annen form for amotivasjon handler om mangel på interesse, verdi og relevans. Her forblir utøveren amotivert når meningen med aktiviteten ikke er til stede, og mangler at den oppfyller nødvendige behov. Samtidig kan denne typen amotivasjon fremtre når behovet om kompetanse er til stede, men at de to andre behovene mangler. En tredje form for amotivasjon oppstår når selvbestemmelse og innflytelse mangler. Utøveren kan virke amotivert, men handlingen er egentlig en motivert ikke-handling til å trosse krav som truer behovet for autonomi eller tilhørighet (Deci & Ryan, 2013).

Både sosiale og psykologiske faktorer kan påvirke en utøvers indre og ytre motivasjon i idrett (Weinberg & Gould, 2018). En sosial faktor som kan påvirke den indre og ytre motivasjonen

er suksess og nederlag. Wienberg og Gould (2018) forklarer disse begrepene som opplevelser som hjelper utøveren til å definere hvor kompetent han eller hun er. En annen sosial faktor som kan påvirke utøverens motivasjon mer eller mindre i en retning er fokus i konkurranse. Denne sosiale faktoren handler om hvorvidt utøveren konkurrerer mot seg selv og sine egne standarder for hva som er bra. Et definert skille er på om fokuset er utvikling, eller konkurranse mot med- eller motspiller hvor fokuset er å vinne. En siste definert sosial faktor som kan påvirke en utøvers motivasjon er trenerens atferd. Hvorvidt treneren er positiv eller negativ kan skape mer eller mindre indre og ytre motivasjon (Weinberg & Gould, 2018). Deci og Vansteenkiste (2003) fant i en studie at utøverne scoret høyere på indre motivasjon etter suksess enn etter et nederlag i en konkurranse. Deci og Vansteenkiste (2003) utforsket effektene av positive tilbakemeldinger fra treneren eller trenerne etter tap og seier. Resultatene fra studien viste at tap var assosiert med redusert indre motivasjon. Til tross for det viste undersøkelsen at positive tilbakemeldinger hadde en undergravende effekt på redusert indre motivasjon. Tilbakemeldinger med søkelys på forbedring av oppgaven og mestring viste seg å bidra til opprettholdelse av motivasjon mer enn å gi tilbakemeldinger på utfallet, slik som å kommentere resultat i konkurransen (Deci & Vansteenkiste, 2003; Weinberg & Gould, 2018). Dette kan nærmere forklares gjennom behovene i henhold til SDT, tilhørighet og kompetanse. Tilbakemeldinger med vektlegging av mestring og forbedring kan bidra til at utøveren føler seg verdsatt og respektfull gjennom relasjoner til treneren. I tillegg kan behovet om kompetanse sees i sammenheng med mestring og trenerens vektlegging av framgang. SDT er opptatt av sosiale kontekster som fremmer internalisering og fører til integrering av verdier. Dersom utøvere ikke opplever kompetanse, vil de på et tidspunkt bli amotiverte. For å komme så langt som til integrert regulering eller indre motivasjon, må alle behovene tilhørighet, kompetanse og autonomi være tilfredsstillt.

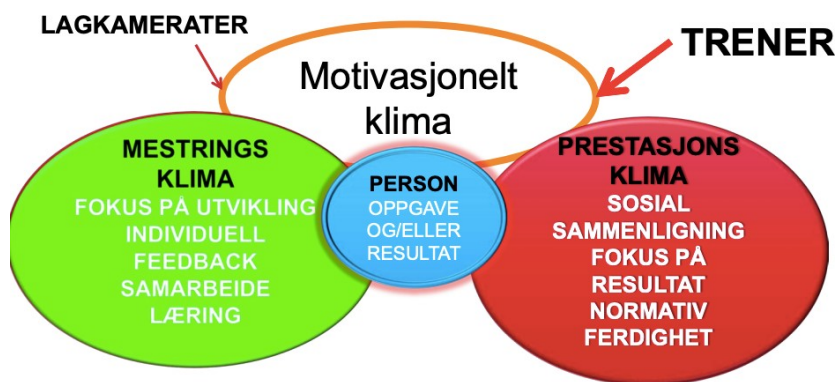
2.3 Motivasjonsklima

Miljøet som skapes i idrett er svært viktig for utøvers indre motivasjon og trivsel (Johansen et al., 2009). Ikke bare er atmosfæren og miljøet i en gruppe viktig for motivasjonen og trivselen, men også for prestasjoner og prestasjonsutvikling. Johansen et al. (2009) hevder at etablering av ulike motivasjonsklima skjer både bevisst og ubevisst gjennom treneres kommunikasjon og samhandling i trening og konkurranse, og treneren blir pekt på som hovedarkitekt for hvordan motivasjonsklimaet oppleves for utøverne (Clancy et al., 2017). Det vil si at som trener for en gruppe utøvere bidrar man sterkt til å bygge opp et psykologisk klima i gruppen. Trenerens strukturering og forhold til prestasjon, medbestemmelse,

selvstyring og sosial støtte i sin tilnærming er avgjørende for hvordan dette miljøet oppleves for utøverne. Innenfor begrepet motivasjonsklima skiller vi mellom to hovedtyper psykologisk klima, mestringsklima og prestasjonsklima. Disse to klimaer beskriver to helt forskjellige psykologiske atmosfærer (Gjerset et al., 2015).

Figur 2

Modell for motivasjonsklima

Figur 2 beskriver et psykologisk klima med utgangspunkt i utøveren. Utøveren er selv oppgave- eller prestasjonsorientert, og blir påvirket av et prestasjonsklima eller mestringsklima i gruppen som blir skapt av treneren og lagkamerater (Pensgaard & Roberts, 2000).

2.3.1 Mestringsorientert motivasjonsklima

Et mestringsorientert klima karakteriseres ved at søkelyset i all hovedsak er rettet mot egenutvikling og mestring (Gjerset et al., 2015). Resultater og prestasjoner blir mindre vektlagt, og fokuset ligger på hver enkelt utøvers framgang. Et eksempel på det kan være at en fotballspiller utvikler en ferdighet på en slik måte at han eller hun er bedre rustet til å mestre en gitt situasjon i kamp. I et mestringsorientert klima blir det gitt likeverdig anerkjennelse uavhengig av ferdigheter og prestasjoner (Johansen et al., 2009). Samtidig får utøvere i et mestringsklima i stor grad innflytelsesmuligheter og muligheter for å ta egne valg. Trenere for et mestringsklima aksepterer prøving og feiling, og signaliserer at det å ikke alltid lykkes er en naturlig del av utvikling. Johansen et al. (2009) hevder videre at en slik holdning som et mestringsorientert motivasjonsklima ofte fremmer, kan bidra til å unngå at utøvere føler seg psykologisk truet og engstelig i møte med nederlag og feiling. Et mestringsorientert

motivasjonsklima er fordelaktig for å opprettholde indre motivasjon. Studier viser at utøvere sin indre motivasjon kan påvirkes positivt eller negativt av et motivasjonsklima (Hagger & Chatzisarantis, 2007). Pettersen et al., (2021) peker på at glede og oppfattet mestringsklima hadde en sammenheng med økt prestasjon og oppfattet kompetanse blant kvinnelige fotballspillere. I tillegg viser et mestringsklima seg å ha betydning for opplevelse av psykisk velvære og følt overskudd. Alt dette tyder på at et mestringsorientert motivasjonsklima fremmer tilfredsstillelse av de tre grunnleggende psykologiske behovene til selvbestemmelsesteorien på en slik måte støtter autonom motivasjon (Haugen et al., 2021).

Standage og Treasure (2002) foreslo et sett med grunnleggende praktisk-metodiske prinsipper for å skape gode mestringsklimaer. Disse prinsippene omtales som TARGET-prinsipper (Johansen et al., 2009). T (task) står for innhold. Innhold vil si at innholdet på treningene bør være tilpasset den enkeltes ferdighetsnivå slik man opplever å lykkes. Variasjon og samarbeid er sentrale komponenter innenfor det første punktet. A (autonomy) står for innflytelse. Innflytelse handler om at utøveren har behov for å føle på medbestemmelse og det å bli hørt av treneren (Deci & Ryan, 2013). Dette er viktig for å utvikle seg. Som tidligere nevnt peker Deci og Ryan (2000) på i sin teori autonomi som en av de tre hovedgrunnene til at vi mennesker holder oss grunnleggende motivert. Inkludering av utøvere i avgjørelser kan bidra til eierskap og forpliktelser. R (recognition) handler om anerkjennelse, og kan knyttes til behovet om tilhørighet i SDT. Anerkjennelse av både treneren, lagkamerater og generelt sett gruppen man er en del av er sentralt. Treneren bør signalisere at øving og trening har en verdi i seg selv. Støtte og anerkjennelse er viktig for at utøveren skal føle seg sett. G (grouping) står for organisering. Gruppene bør settes sammen av spillere på ulikt ferdighetsnivå. E (evaluation) handler om vurdering og feedback. Felles tilbakemeldinger kan oppleves stigmatiserende for den enkelte, dermed vil individuelle samtaler med vektlegging av framgang og forbedring være fordelaktig. En slik tilnærming vil dessuten støtte behovet om kompetanse. T (timing) handler om framdrift og tid til øving. Det bør ikke være tidspress på deltakerne i et mestringsorientert klima, det er betydningsfullt med individuelle framdriftskrav. Å ha god tid gir mulighet for at alle kan lykkes og utøverne kan utvikle seg i et eget og kontrollert tempo (Johansen et al., 2009).

2.3.2 Prestasjonsorientert motivasjonsklima

I et prestasjonsklima legges det større vekt på resultater enn utvikling, og kjennetegnes ved at utøvere blir vurdert opp mot hverandre (Gjerset et al., 2015). De beste utøverne trives ofte

veldig godt i et slikt klima dels på grunn av oppmerksomheten fra treneren og dels fordi de får demonstrert sine ferdigheter. Trenerne i et prestasjonsklima setter prestasjoner høyt, og ser på det som viktig for å mestre. I tillegg er det lite rom for prøving og feiling (Johansen et al., 2009). Trenerens anerkjennelse blir stort sett gitt til de beste på laget, noe som står i kontrast til tilfredsstillelse av behovene om kompetanse og tilhørighet i henhold til SDT.

Prestasjonsklima har blitt negativt assosiert med oppgaven og trivselen i en gruppe (Clancy et al., 2017; Haugen et al., 2021). Undersøkelser viser også at et prestasjonsklima kan være en prediktor for økt opplevelse av stress, lavere indre motivasjon, mindre glede, større aksept for umoralsk oppførsel og større frafall (Pensgaard & Roberts, 2000). Høy opplevelse av stress har vært assosiert med mangel på behovet om kompetanse, noe som kan knyttes til kontrollerte former for motivasjon.

2.4 Teorien om målperspektiv

John Nicholls, professor i psykologi uttrykte i sin tid bekymring over psykiske problemer blant amerikanske idrettsungdom (Johansen et al., 2009). Presset til å være vellykket, gjøre karriere og å nå opp i samfunnet syntes å føre til prestasjonsangst og generell mistilpasning. Dette er bakgrunnen for på det som på norsk kalles målorientert prestasjonsorienteringsteori eller teorien om målperspektiv. Ifølge Ames (1992) vurderer hvert individ seg selv og sin egen kompetanse på ulike måter. Disse ulikhetene på hvordan vi evaluerer oss selv og motivasjon til handling var utgangspunktet til teorien om målperspektiv. Nicholls målorienterte prestasjonsmotiveringsteori peker på at den viktigste årsaken til at mennesker ønsker å drive med idrett er for å demonstrere ferdighetene våre (Pensgaard et al., 2006). Dette forklarer Nicholls på to forskjellige måter, prestasjonsorienterte og målorienterte utøvere. Når en utøver primært er opptatt av å vinne, sier vi at utøveren er prestasjonsorientert (Gjerset et al., 2015). Slike utøvere sammenlikner seg med andre, og er i stor grad opptatt av å være best og å vinne over andre. En prestasjonsorientert utøver vurderer seg selv og sine ferdigheter i lys av andre, og sliter ofte i motgang. En konsekvens av prestasjonsorientering er at ved manglende resultat, vil en utøver lett gi opp (Johansen et al., 2009). Et annet problem ved prestasjonsorientering er at det kan være vanskelig for utøveren å opprettholde opplevd kompetanse (Weinberg & Gould, 2018). Prestasjonsorienterte utøvere sammenlikner seg med andre, men kan ikke kontrollere hvordan andre presterer. Weinberg og Gould (2018) hevder at konsekvensen av prestasjonsorientering og mangel på kompetanse kan føre til redusering av innsats, slutte å prøve eller stadig komme med unnskyldninger. For å beskytte sin egenverdi kan prestasjonsorientert utøvere velge øvelser eller oppgaver hvor de er garantert

suksess. Utøverne med prestasjonsorienterte mål har også en tendens til å prestere dårligere i situasjoner hvor de blir vurdert av andre (Weinberg & Gould, 2018).

En målorientert utøver, også kalt mestringsorientert utøver, har fokus på egenutvikling (Pensgaard et al., 2006). En mestringsorientert utøver vil ikke ta et tap så tungt, men heller ha et ønske om å forbedre seg til neste kamp eller trening. Resultat er ikke så viktig for denne typen utøvere. Mestringsorienterte utøvere vil yte sitt beste under en konkurranse, uavhengig av prestasjon eller muligheten til å vinne. For disse utøverne er framgang et tegn på suksess, og de er ofte indre motiverte.

Det har imidlertid vist seg at idrettsutøvere kan være både prestasjons-og mestringsorienterte (Gjerset et al., 2015). Ofte heller utøveren mer eller mindre mot den ene retningen. Utøvere kan godt være prestasjonsorientert i en idrettssammenheng og mestringsorientert i en annen. Dette skyldes sannsynligvis at utøvernes syn på ferdighet først og fremst er et utgangspunkt, som lar seg påvirke av miljø (Johansen et al., 2009). Den store forskjellen på å være prestasjonsorientert og mestringsorientert handler om kriteriene som legges til grunn for vurderingen av hvorvidt en føler at en har oppnådd suksess (Pensgaard et al., 2006). Hvilken målorientering en utøver har er dynamisk og påvirkbar, og kan endres av å for eksempel bytte klubb som har et større prestasjonsklima enn tidligere klubb.

2.4.1 Tidligere forskning

Pensgaard og Roberts (2000) gjorde en undersøkelse av norske OL-deltakere fra Lillehammer fra 1994, og viste at opplevd motivasjonsklima hadde en innvirkning på hva som opplevdes som stressfaktor for utøverne. Utøvere som opplevde et prestasjonsorientert motivasjonsklima opplevde flere eksterne kilder til stress, spesielt treneren og resten av laget. Utøvere som rapporterte om et opplevd mestringsorientert motivasjonsklima hadde en negativ sammenheng med å oppfatte treneren og lagkamerater som stressfaktorer. Johansen (2016) støtter disse funnene, som fant i sin undersøkelse at en viktig faktor for motivasjonen til kvinnelige fotballspillere i Toppserien var påvirkning fra treneren.

Idrettspsykologisk forskning har studert hvordan motivasjonsklima påvirker en utøvers målorientering. Weinberg og Gould (2018) hevder at i et opplevd mestringsorientert klima er det ofte adaptive motivasjonsmønstre, som positive holdninger, økt innsats og effektive læringsstrategier. I motsetning er det ofte mindre adaptive motivasjonsmønstre, lav innsats og følelse av manglende ferdighet i et prestasjonsorientert motivasjonsklima. Videre gjorde Gustafsson (2018) en studie på motivasjon og utbrenthet blant eliteutøvere i Spania ($N= 391$)

hvor 190 av utvalget bestod av kvinnelige idrettsutøvere, med en variasjonsbredde på 16 til 20 år. Funnene indikerte at utøvere på elitenivå hadde høyere nivåer av både autonom og kontrollert motivasjon. I tillegg hevder Weinberg og Gould (2018) at motivasjonsklima kan være relatert til hvilket målperspektiv en utøver har. Et mestringsorientert motivasjonsklima er assosiert med mestringsmål, og et prestasjonsorientert motivasjonsklima er assosiert med prestasjonsmål. Disse resultatene støttes av Roberts og Ommundsen (1996) som gjorde en undersøkelse på sammenhengen mellom målorientering og mål med lagidrett, motivasjonsklima, tilfredshet, kilder til tilfredshet, prestasjonsstrategier og oppfatning av ferdigheter i lagidrett. Utvalget bestod av 148 studenter med erfaring fra lagidrett ved et norsk universitet. Et av hovedfunnene i studien til Roberts og Ommundsen (1996) var at amotivasjon var sterkt relatert til prestasjonsorientering, og indre motivasjon var relatert til mestringsorientering. Andre studier på målperspektiv innenfor idrettsforskning har vist at prestasjonsorientering avtar med alderen, mens utøvere med et mestringsorientert målperspektiv ikke endres (Steinberg et al., 2001).

Brandt-Hansen og Ottesen (2019) gjorde en undersøkelse på kvinnelige fotballspillere på elitenivå i Danmark, med mål om å belyse hvordan utøverne balanserer utdanning, arbeid og tar vare på en familie ved siden av deres fotballkarrierer. Studien avdekket at kvinnelige fotballspillere på øverste nivå i Danmark opplevde store hindringer ved det å kombinere sine fotballambisjoner med de økonomiske utfordringene og mulighetene til å leve av idretten. Dette kan tyde på at ytre motiver også må til for at kvinnelige fotballspillere skal holde på med fotball lengere. I en annen studie av Brandt-Hansen, (et al., (2014) var manglende motivasjon en av de tre viktigste årsakene til frafall blant danske kvinnelige fotballspillere på elitenivå. Weiss et al., (2009), fant i en undersøkelse på unge kvinnelige fotballspillere (N=141) at vektlegging av et mestringsklima og mindre vekt på prestasjonsklima var signifikant relatert til høyere glede og indre motivasjon. Utvalget i studien til Weiss (2009) var unge kvinnelige fotballspillere, med en gjennomsnittsalder på 16 år. Møllerløyken (2017) utforsket hvordan fotballspillere og trenere fra 17 ungdomslag i Norge opplevde motivasjonsklimaet innad i laget (N= 256). 128 av 256 var jentespillere, og gjennomsnittsalderen på disse var 15,7 år. Studien avdekket at treneren ofte oppfatter at de skaper et mestringsorientert motivasjonsklima, men spillerne selv opplever ikke det samme. Møllerløyken (2017) avdekket at spillere av begge kjønn oppfattet motivasjonsklimaet som betydelig mer prestasjonsorientert og betydelig mindre mestringsorientert sammenlignet med trenerne deres. Guttene som deltok i undersøkelsen scoret høyere på prestasjonsorientering enn jentene. En studie av Vazou (2010) fant at trenerens kjønn kan ha en effekt på spillernes

opplevelse av motivasjonsklimaet. Resultatene i studien til Vazou indikerte at utøverne opplevde at de kvinnelige trenerne skapte et mer mestringsorientert motivasjonsklima sammenliknet med de mannlige trenerne. Derimot kunne studien ikke si noe om den totale muligheten for betydningen av kjønn, da kun ett av 17 lag hadde kvinnelig trener.

Mye tyder på at motivasjonsklima og motivasjon er viktige mentale faktorer i fotball, og som viser seg å være spesielt sentrale for kvinnelige fotballspillere. Målet med studiet er blant annet å bevisstgjøre betydningen av mentale faktorer. Med bakgrunn i teori og tidligere forskning på området skal denne studien rette søkelys mot to mentale faktorer i fotball. Dette for å bidra til innspill til et utvalg og fagområde som har fått mindre oppmerksomhet.

3 Metode

3.1 Kvantitativ metode

Vitenskap defineres som systematiske studier av fysiske eller sosiale fenomener (Ringdal, 2020). Innenfor samfunnsvitenskapen er det vanlig å skille mellom to forskjellige måter å studere fenomen, som er kvantitativ og kvalitativ metode. Kvantitative studier er basert på talldata, i motsetning til kvalitativ forskning som er basert på tekstdata. En kvalitativ forskningsstrategi kjennetegnes ellers ved et få antall enheter og at formålet med studien er å beskrive et fenomen. Kvantitativ forskningsstrategi kjennetegnes gjerne ved større tallbaserte datasettet og at forskeren som oftest har distanse til sine deltakere. På grunn av det store datasettet kan man ofte i større grad generalisere for utvidede populasjoner. Tilgang på datasett fra UiT Norges Arktiske Universitet (FFRC) og problemstillingen gjør en kvantitativ tilnærming mest hensiktsmessig for dette studiet.

3.2 Studiedesign

Studiedesignet er en tverrsnittstudie. For å belyse problemstillingen er det benyttet spørreundersøkelser, nærmere bestemt selvutfyllingskjemaer. Spørreundersøkelse ble valgt som teknikk for datainnsamling da det er systematisk og strukturert for et stort utvalg som befinner seg på ulike steder (Ringdal, 2020).

3.3 Setting

Datasettet tilhører UiT Norges Arktiske Universitet og prosjektet FFRC. Det overordnede målet til FFRC er å skaffe ny og grunnleggende innsikt og kunnskap om prestasjonsfaktorer som påvirker bærekraftig utvikling og helse for kvinnelige fotballspillere. Datainnsamlingen

inkluderer fysiologiske variabler, psykologiske variabler og helserelevante parametere blant kvinnelige fotballspillere i Norge og i Norden. Formålet med psykologipakken i prosjektet er å undersøke sammenhengen mellom psykologiske faktorer og prestasjon blant kvinner i Toppserien og 1. divisjon. Deriblant mental helse og psykologiske faktorer som motivasjon, selvtillit, velvære, mental tøffhet og lagsklima undersøkes. I tillegg er det samlet inn data om personlighet hos deltakerne. FFRC innhenter spillernes vurdering av egen prestasjon samt objektive mål for prestasjon gjennom videoverktøyet Instat. På den måten skal prosjektet forsøke å finne sammenhenger mellom psykologiske faktorer og prestasjon.

Alle lag i 1.divisjon og Toppserien ble kontaktet via e-post i starten av 2021-sesongen. Lagene ble tilbudt en presentasjon av prosjektet med tilhørende matservering. På grunn av Covid-19 pandemien ble kun tre presentasjoner gjennomført fysisk. De resterende presentasjonene ble enten gjennomført som en digital presentasjon (Zoom eller Microsoft teams) eller via skriftlig informasjon. For spørreundersøkelsen ble spillerne etter presentasjonen oppfordret til å følge en lenke som førte dem til det aktuelle spørreskjemaet. Etter to uker ble klubben kontaktet på nytt med påminnelse om å oppfordre alle spillerne på laget til å svare på undersøkelsen. Målet var at spillerne skulle svare på undersøkelsen før og etter 2021-sesongen, men på grunn av utfordringer knyttet til Covid-19 pandemien ble det kun gjennomført én undersøkelse. For å få inn nok data foregikk datainnsamlingen fra mars 2021 til november 2021. Det er derfor et stort tidsintervall mellom de første og siste deltakersvarene.

3.4 Deltakere

FFRC forsker spesifikt på kvinnelige fotballspillere, hvor flere av de deltakende klubbene befinner seg både i Norge og i Norden. Utvalget i vår studie bestod av 160 kvinnelige fotballspillere i 1. divisjon eller Toppserien i Norge. Utvalget ble rekruttert fra 17 av de 20 klubbene i Toppserien og 1.divisjon.

3.5 Variabler

FFRC benyttet flere ulike spørreskjemaer på tvers av de psykologiske, fysiologiske og helserelevante undersøkelsene. I dette studiet ble det benyttet to spørreskjemaer innenfor motivasjon, Sport Motivational Scale 6 (SMS-6) og Percived Motivation Climate in Sport Questionnaire 2 (PMCSQ-2). For å kunne anslå nivået på utvalget, ble også bakgrunnsvariabler hentet inn.

3.5.1 Sport Motivational Scale - 6

Sport Motivational Scale 6 (SMS-6), opprinnelig Sport Motivational Scale er et spørreskjema som ble utviklet for å kartlegge utøveres motivasjon i idrett (Mallett et al., 2007).

Originalspråket til SMS var opprinnelig fransk, og ble deretter oversatt til engelsk ved bruk av metoden tilbakeoversetting (Pelletier et al., 1995). Den mest selvbestemte og autonome formen for ytre motivasjon, integrert regulering var ikke inkludert i den opprinnelige versjonen av SMS (Mallett et al., 2007). Spørreskjemaet ble senere videreutviklet, og versjonen som ble brukt i vår studie (SMS-6) er en nyere versjon som måler de seks formene for motivasjon (amotivasjon, ytre regulering, introjeksjonsregulering, identifisert regulering, integrert regulering og indre motivasjon. Figur 1). Strukturen til SMS-6 ble funnet å være i tråd med SDT (Mallett et al., 2007). Spørreskjemaet SMS-6 fantes ikke på norsk og ble oversatt ved bruk av oversetting og tilbakeoversetting fra den engelske versjonen.

Oversettingsprosessen ble gjennomført av UiT og FFRC, ved hjelp av to flerspråklige ansatte ved RKBU Nord, UiT. Målet med spørreskjemaet er å kartlegge ulike grunner for at utøvere driver med idretten sin (Shaw et al., 2005). Spørreskjemaet i sin helhet finnes i vedlegg 1. Det består av 24 påstander som skal identifisere hvorfor utøveren driver med idrett. Deltakerne svarer ved hjelp av en 7-punkts likertskala, hvor 1 tilsvarer «stemmer ikke i det hele tatt», 4 tilsvarer «stemmer middels» og 7 tilsvarer «stemmer helt» (Mallett et al., 2007). I vedlegg 2 finnes skåring av motivasjonsprofil, hvor påstandene i spørreskjemaet er kategorisert ut fra de seks formene for motivasjon i tillegg til forklaring for skåring. Alle svarene legges inn i hvert element for å finne en totalscore. Deretter deles totalscoren på fire for å gi en vurdering av de ulike typene motivasjon fra 1 til 7. Tabell 1 illustrerer motivasjonsprofilen for spørreskjemaet SMS-6, som bidrar til å kartlegge hvilken av de ulike motivasjonsvariablene hver enkel deltaker havner under.

Tabell 1*Motivasjonsprofil*

Score	Amotivation	External Regulation	Introjected Regulation	Identified Regulation	Integrated Regulation	Intrinsic Motivation
7						
6						
5						
4						
3						
2						
1						
	Amotivation	External Regulation	Introjected Regulation	Identified Regulation	Integrated Regulation	Intrinsic Motivation

3.5.2 Percieved Motivation Climate in Sport Questionnaire - 2

Med utgangspunkt i Deci og Ryans selvbestemmelsesteori og teorien om målperspektiv (Ames, 1992) ble spørreskjemaet Percived Motivation Climate in Sport Questionnaire 2 (PMCSQ-2) utviklet i 1992. PMCSQ-2 ble designet for å vurdere utøveres oppfattet motivasjonsklima innad i laget. Skjemaet ble oversatt til norsk og tilpasset fotball av Ommundsen og Roberts (1996) ved bruk av oversetting og tilbakeoversetting. Oversettelsen var basert på den originale engelske versjonen, samt en versjon som var modifisert for bruk på dansere som allerede fantes på norsk. To utdannede sosiologer gjennomgikk den oversatte versjonen av spørreskjemaet sammen med originalversjonen, og på den måten ble tilbakeoversettelse sikret, noe som er av betydning for validiteten (Møllerløyken et al., 2017). Deltakerne svarer på hver påstand ved hjelp av en likert-skala på 1 (helt uenig) til 5 (helt enig). Skjemaet består av totalt 33 påstander, hvor 16 av disse måler mestringsorientert klima og 17 av påstandene måler prestasjonsorientert klima. Kjennetegn som avdekker et prestasjonsklima i spørreskjemaet er utøverens oppfatning av straff, ulik anerkjennelse og oppmerksomhet og rivalisering i gruppa, mens kjennetegn for å avdekke et mestringsklima i spørreskjemaet er samarbeid, anerkjennelse, innsats og fremgang. PMCSQ-2 har blitt mye

brukt i forbindelse med idrettsforskning, og reliabiliteten har blitt betraktet som akseptabel (Newton & Duda, 1993). Spørreskjemaet i sin helhet finnes i vedlegg 3 og skåring for henholdsvis prestasjonsklima og mestringsklima finnes i vedlegg 4.

3.5.3 Bakgrunnsvariabler

For å innhente informasjon om nivået i utvalget, ble bakgrunnsvariabler samlet inn. Deltakerne ble spurt om en rekke andre bakgrunnsvariabler i forbindelse med prosjektet til FFRC, men ikke alle er benyttet i dette studiet. I dette studiet ble det valgt ut variabler for å kunne kartlegge utvalgets nivå. Første bakgrunnsvariabel var «hvor mange sesonger har du spilt i Toppserien/og eller 1.divisjon (inkludert denne sesongen?)», med svar angitt som antall år. «Spiller du nå på et landslag?» og «Har du tidligere spilt på et landslag?» hadde svaralternativ ja eller nei. «Hvilken type kontrakt har du med klubben?» avdekket om spilleren hadde proffkontrakt eller amatørkontrakt med klubben sin.

3.6 Reliabilitet og validitet

Reliabilitet og validitet er to begrep som vanligvis benyttes for å vurdere kvaliteten til en måling (Ringdal, 2020). Høy reliabilitet, eller pålitelighet innebærer at gjentatte målinger med samme måleinstrument gir samme resultat. Høy validitet vil si at en faktisk måler det en vil måle. Høy reliabilitet er en forutsetning for høy validitet, da man kan si at reliabilitet er et rent empirisk spørsmål, mens validitet i tillegg krever en teoretisk vurdering. Det skilles mellom ekstern og intern validitet. Intern validitet handler om resultatene er gyldig for utvalget og fenomenet som studeres, mens ekstern validitet dreier seg om resultatene kan overføres og benyttes til sammenlikning for andre utvalg.

Ved valg av spørreskjema i kvantitativ metode, anbefales det å undersøke om det finnes tidligere validerte spørreskjemaer som kan benyttes (Ringdal, 2020). Dermed har man bedre grunnlag for at spørreskjemaet måler det de er tenkt til å måle, altså at de er valide. I vår studie benyttes to velkjente og mye brukt spørreskjema innenfor motivasjon og motivasjonsklima. Reliabiliteten baserer seg på at dataen er samlet inn likt for alle deltakere, og at alle deltakere forstår og tolker spørsmålene riktig. Slike målefeil kan alltid forekomme, og noe en bør være obs på. Målefeil i kvantitativ metode kan være enten systematiske eller tilfeldige (Ringdal, 2020). Systematiske målefeil gir lav validitet, og tilfeldige målefeil gir lav reliabilitet for studien. Tilfeldige målefeil kan eksempelvis være at deltakerne i studien husker feil og dermed svarer ukorrekt i spørreskjemaet. Et annet eksempel på tilfeldige målefeil kan være at den som registrerer svarene fra spørreskjemaene har kodet noen av dem feil.

Systematiske målefeil kan lede til systematisk galt inntrykk av fenomenet som studeres. Et eksempel på systematisk målefeil i kvantitative studier kan være ledende spørsmål i et spørreskjema.

Den engelske versjonen av SMS-6 har vist akseptabel grad av reliabilitet (Blecharz et al., 2015), mens den norske versjonen ble oversatt i forbindelse med dette prosjektet. Oversettingsprosessen ble gjort ved bruk av metoden oversetting og tilbakeoversetting.

PMCSQ-2 har blitt brukt i mange ulike studier og har vist akseptabel grad av reliabilitet fra idrettsforskning (Møllerløkken et al., 2017; Newton et al., 2000). Newton et al. (2000) kunne avdekke at PMCSQ-2 som instrument for å måle motivasjonsklima indikerte gode psykometriske egenskaper for reliabilitet og validitet. Den interne validiteten ble også betraktet som akseptabel. Spørreskjemaet PMCSQ-2 ble opprinnelig oversatt av Ommundszouen og Roberts (1996) ved bruk av oversetting og tilbakeoversetting.

3.7 Statistisk analyse

Analysene av datamaterialet ble gjort i SPSS, versjon 28 (IBM SPSS Statistics). Datasettet i vår studie bestod av ordinale variabler (Lydersen, 2022a). De ordinale variablene var ulike. SMS-6 bestod av en likert-skala med svaralternativer fra 1 til 7, og PMSCQ-2 bestod av en likert-skala med svaralternativer fra 1 til 5. Variablene ble undersøkt for å kontrollere om de var normalfordelt. Visuell vurdering av histogrammer og p-p plot antydte at data ikke var normalfordelt. Samme konklusjon ble tatt etter log-transformering av data. For å få en oversikt over deltakersvarene, ble det likevel gjort analyser av gjennomsnitt og standardavvik av samtlige deltakersvar. Det samme ble gjort stratifisert på type kontrakt med klubben. Gjennomsnitt er et mål på sentraltendensen, og er et mye brukt mål på variasjon i data (Field, 2013). Standardavviket sier noe om variansen av svarene og om de var avvikende fra gjennomsnittet. Analyser av gjennomsnitt og standardavvik ble mye brukt i dette studiet da det er en enkel måte å forholde seg til deltakersvarene på, til tross for at variablene i datasettet er på ordinale nivå og ikke normalfordelt. I utgangspunktet anbefales det ikke å bruke gjennomsnitt eller standardavvik som sentralbeskrivelse for ordinale variabler dersom de ikke er normalfordelt. Til tross for det hevder Lydersen (2022b) at gjennomsnitt kan ha en forståelig fortolkning i form av sannsynlighetsovervekt og kan være relevant å bruke i enkelte sammenhenger. Lydersen (2022a) forklarer at gjennomsnitt og standardavvik er størrelser som er nødvendig for å oppsummere data i for eksempel fremtidige metaanalyser. Dette ses

på som en god grunn til å rapportere gjennomsnitt og standardavvik, også når dataene ikke er normalfordelte.

Box plot av sentraltendens og spredning for henholdsvis opplevd mestringsklima og opplevd prestasjonsklima mot type kontrakt med klubben ble deretter gjort, for å illustrere eventuelle forskjeller. Videre foretok vi ikke-parametriske tester for å teste om fordelingen mellom mestringsklima og prestasjonsklima var avhengig av type kontrakt. Testene ble gjort med Mann-Whitney U-test, Kolmogorov- Smirnov-test og Kruskal- Wallis- test. Konklusjonen etter gjennomførte tester var at fordelingen av opplevd mestringsklima og prestasjonsklima var lik uavhengig av type kontrakt med klubben, og null-hypotese ble derfor beholdt.

Videre ble det foretatt korrelasjonsanalyser for å avdekke sammenheng mellom motivasjonsklima og motivasjon. En korrelasjon avdekker statistisk sammenheng mellom to variabler (Ringdal, 2020). Korrelasjon forteller oss kun om sammenhengen er sterk eller svak, men sier ingenting om kausalitet. Korrelasjoner skiller heller ikke mellom avhengig eller uavhengig variabler (Field, 2013). Korrelasjonskoeffisienten tar verdier på en enhetsfri skala fra -1 til +1 for positiv og negativ korrelasjon, og 0 angir ingen korrelasjon (Pripp, 2022). Spearmans korrelasjonskoeffisient som statistisk verktøy ble valgt for å avdekke sammenhengen mellom variablene. Flere årsaker lå til grunn for valg av Spearmans korrelasjonskoeffisient over Pearsons r korrelasjonskoeffisient. Som beskrevet tidligere, består datasettet i dette studiet av ordinale variabler. På grunn av at de ordinale variablene ikke var normalfordelt, og bestod av ulike likert-skalaer ble Spearmans korrelasjonskoeffisient vurdert som mest hensiktsmessig for vår undersøkelse. Det ble gjennomført korrelasjonsanalyser mellom motivasjonsklima og motivasjon, og mellom motivasjonsklima og motivasjon stratifisert på type kontrakt med klubben (amatørkontrakt eller proffkontrakt). Den statistiske planen inkluderte regresjonsanalyser for å kunne justere for bakgrunnsvariabler. Når datasettet ikke er normalfordelt, kan det også by på utfordringer knyttet til å gjøre regresjonsanalyser. Regresjonsanalyser kan fortelle mer om sammenhengen mellom to variabler enn en korrelasjonsanalyse, men Ringdal (2020) hevder at regresjonsanalyser er problematisk for ordinale variabler. For å sjekke forutsetningene for å gjøre ordinal regresjonsanalyse ble det testet om mulige forklaringsvariabler (psykologisk klima) var konsistent eller proposjonal over ulike terskler av motivasjonsvariablene (the assumption of proportional odds). Forutsetningene for å gjøre ordinal regresjon var ikke til stede basert på denne testen.

3.7.1 Spearmans korrelasjonskoeffisient

Spearmans korrelasjonskoeffisient er basert på rangert data, og kan være nyttig å bruke for å minimere påvirkning av ekstremverdier. Pripp (2022) hevder at det er hensiktsmessig å bruke Spearmans korrelasjonskoeffisient for analyse av ordinale variabler når variablene ikke er normalfordelte, og i tilfeller der dataene har en eller flere ekstremverdier. Ved bruk av Spearmans korrelasjonskoeffisient er det ingen krav om en lineær sammenheng mellom de faktisk observerte dataene, noe det ikke var i dette studiet. En p -verdi under 0.05 ble ansett som statistisk signifikant.

3.8 Ethiske vurderinger

Forskningsetikk handler om de grunnleggende normene for vitenskapelig praksis (Ringdal, 2020). Forskeren er pliktig til å følge anerkjente forskningsetiske normer. Dette innebærer blant annet å reflektere over å kunne redegjøre for hvordan egne verdier og holdninger kan påvirke valg av tema, datakilder og tolkning. Forskeren skal ta hensyn til personer som er deltakende i studien og arbeide ut fra en grunnleggende respekt for menneskeverdet.

Personvern skal sikres ved å informere tilstrekkelig om forskningsfeltet, forskerens formål og følger av å delta i prosjektet. Forskeren skal unngå identifiserbare personopplysninger, og skal behandle dataene på en forsvarlig og trygg måte slik at alle deltakerne føler seg ivaretatt. Det skal ikke følge noen negative konsekvenser av å delta i forskerens prosjekt.

I forbindelse med forskningsprosjektet til FFRC signerte deltakerne et samtykkeskjema på internett som bestod av informasjon om studiet. I samtykkeskjemaet fikk deltakerne opplyst om muligheten for å trekke seg fra studiet når som helst og uten å oppgi grunnlag. Se vedlegg 6. Spillerne mottok ikke kompensasjon for å delta i prosjektet. Studieprotokollen ble gjennomført i tråd med Helsinkideklarasjonen. Det ble søkt om REK-godkjenning av studiet. REK sin vurdering var at prosjektet ikke var fremleggingspliktig (se vedlegg 5). For denne spesifikke oppgaven ble personvern vurdert til godkjent av Sikt, tidligere Norsk Senter for forskningsdata (NSD) (se vedlegg 7).

Spørreskjemaene SMS-6 og PMCSQ-2 har blitt brukt i mange tidligere forskningsprosjekter, og er ikke kjent for å forårsake negative reaksjoner. Samtidig kan enkelte spørsmål oppleves som sensitive for deltakerne. Gjennom presentasjoner fikk deltakerne en kort forklaring av formålet med prosjektet FFRC, både skriftlig og muntlig før og etter datainnsamlingen. Det har vært en kontinuerlig kontakt mellom forskere i FFRC og klubbene deltakende i prosjektet for å sikre at enhver deltaker får den støtten og kontaktinformasjonen de trenger dersom

spørsmålene opplevdes som sensitive eller vekket negative følelser. Deltakerne har fått mulighet til å stille spørsmål ved prosjektet ved flere anledninger.

4 Resultat

4.1 Beskrivelse av deltakere

I hovedsak rapporteres variablene som er av betydning for videre analyser (tabell 2).

160 kvinnelige fotballspillere fra 17 av de 20 klubbene i Toppserien og 1. divisjon deltok i undersøkelsen. Gjennomsnittsalderen på utvalget var 21.6 år, med en variasjonsbredde på 16 til 31 år. Over halvparten (57,5 %) av utvalget hadde amatørkontrakt med klubben sin, mens 42,5 % hadde proffkontrakt. Antall sesonger spilt i nåværende divisjon var i gjennomsnitt 3.9 år. Utøverne med proffkontrakt hadde spilt i 5.6 år i nåværende klubb, mens de med amatørkontrakt i 2.6 år. Av de 160 som deltok i studien hadde omtrent halvparten (51 %) vært innom et landslag i løpet av sin karriere, mens kun 17 % svarte at de spilte per dags dato på et landslag. Av de som spilte på landslag per dags dato var 35 % av disse med proffkontrakt med klubben sin. Tabell 2 viser videre resultatene fra SMS-6 og PMCSQ-2. Totalt scoret utvalget i gjennomsnitt 5.6 på indre motivasjon, mens de med proffkontrakt scoret noe høyere (5.8) og de med amatørkontrakt noe lavere (5.4). På motivasjonsvariabelen amotivasjon var gjennomsnittsscoren blant utvalget 2.1, mens de med proffkontrakt scoret noe lavere (1.7) og de med amatørkontrakt scoret noe høyere (2.2).

Tabell 2*Deskriptiv statistikk*

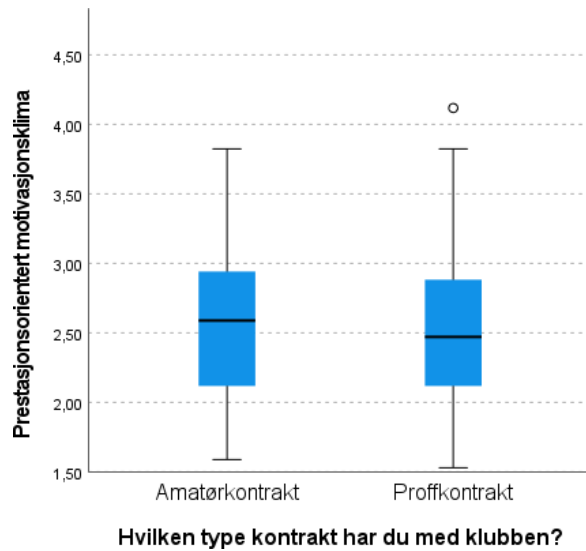
Variabel	<i>N</i>	Mean (<i>SD</i>)	Proffkontrakt (<i>n</i> = 68) Mean (<i>SD</i>)	Amatørkontrakt (<i>n</i> = 92) Mean (<i>SD</i>)
Alder (år)	161	21.6 (3.4)	23	20.8
Antall sesonger (år)	160	3.9 (2.7)	5.6 (2.9)	2.6 (1.8)
Landslagsspiller	161			
Nå (prosent)		17 %	35 %	3 %
Historisk (prosent)		51 %	86 %	25 %
SMS-6	160			
Indre motivasjon		5.6 (1.13)	5.8 (1.0)	5.4 (1.2)
Integrert regulering		5.1 (1.06)	5.2 (1.1)	5.1 (1.1)
Identifisert regulering		4.4 (1.07)	4.6 (1.1)	4.2 (1.1)
Introjeksjonsregulering		3.4 (1.25)	3.1 (1.9)	3.6 (1.3)
Ytre regulering		3.1 (1.11)	3.1 (1.2)	3.2 (1.0)
Amotivasjon		2.1 (1.19)	1.7 (1.0)	2.2 (1.3)
PMCSQ-2	160			
Mestringsklima		4.1 (0.7)	4.1 (0.6)	4.0 (0.8)
Prestasjonsklima		2.6 (0.5)	2.5 (0.5)	2.6 (0.5)

Note. Mean: gjennomsnitt. SD: standardavvik. N: antall. SMS-6: Sport Motivational Scale 6.

PMCSQ-2: Percived Motivation Climate in Sport Questionnaire - 2

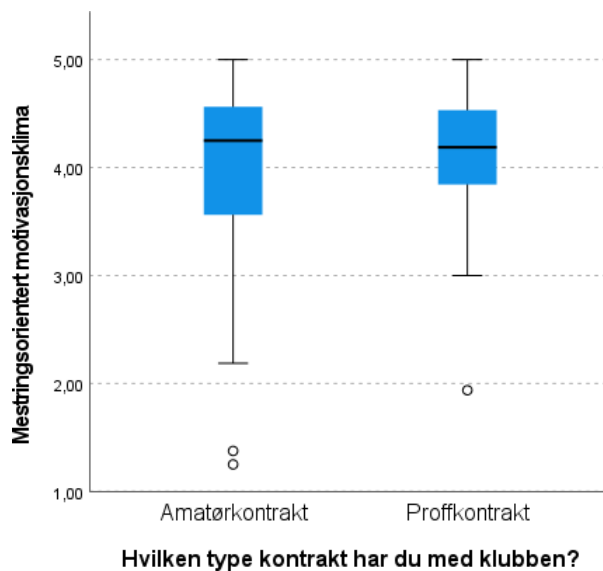
Figur 3

Box plot av gjennomsnitt av prestasjonsorientert motivasjonsklima og kontrakt

Figur 4

Box plot av gjennomsnitt av mestringsorientert motivasjonsklima og kontrakt

Figur 3 og 4 illustrerer gjennomsnittet av mestringsorientert og prestasjonsorientert motivasjonsklima og type kontrakt med klubben. Resultatene av de ikke-parametriske testene viser at gjennomsnittet på motivasjonsklima er lik uavhengig av type kontrakt med klubben (figur 5).

Figur 5

Statistiske tester av gjennomsnittene for amatørkontrakt og proffkontrakt

Ikke-parametriske tester			
Null-hypotese	Test	<i>p</i> -verdi	Konklusjon
Fordelingen av opplevd prestasjonsklima er lik uavhengig av kontrakt med klubben.	Mann-Whitney U test	0.56	Null-hypotese beholdes
	Kolmogorov-Smirnov test	0.92	
	Kruskal-Wallis test	0.56	
Fordelingen av opplevd mestringsklima er lik uavhengig av kontrakt med klubben.	Mann-Whitney U test	0.90	Null-hypotese beholdes
	Kolmogorov-Smirnov test	0.67	
	Kruskal-Wallis test	0.90	

4.2 Korrelasjonen mellom klima og motivasjon

Tabell 3 viser korrelasjonen mellom motivasjonsklima og de ulike undergruppene av motivasjon. Resultatene viser en positiv signifikant korrelasjon mellom et prestasjonsorientert motivasjonsklima og amotivasjon. ($r = 0.19$, $p < 0.05$). Tabell 3 viser i tillegg en negativ korrelasjon ($r = -0.26$, $p < 0.01$) mellom et mestringsorientert motivasjonsklima og amotivasjon. Sammenhengen mellom de ulike undergruppene av motivasjon og motivasjonsklima hos spillere med amatørkontrakt er vist i tabell 4. Hos spillere med amatørkontrakt er det en signifikant positiv sammenheng mellom et prestasjonsorientert motivasjonsklima og amotivasjon ($r = 0.30$, $p < 0.01$), og en signifikant negativ sammenheng mellom mestringsorientert motivasjonsklima og amotivasjon ($r = -0.42$, $p < 0.01$). Tabell 5 viser sammenhenger mellom de ulike undergruppene av motivasjon og motivasjonsklima hos spillere med proffkontrakt. Tabellen viser ingen signifikant sammenheng mellom mestringsorientert og prestasjonsorientert motivasjonsklima og amotivasjon, men en signifikant positiv sammenheng mellom mestringsorientert motivasjonsklima og indre motivasjon ($r = 0.30$, $p < 0.01$).

Tabell 3

Korrelasjon PMCSQ-2 og SMS-6 hos kvinnelige fotballspillere (N=160)

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. Indre motivasjon	--							
2. Integreert regulering	0.34**	--						
3. Identifisert regulering	0.36**	0.62**	--					
4. Introjeksjonsregulering	0.12	0.49**	0.49**	--				
5. Ytre regulering	0.04	0.24**	0.36**	0.49**	--			
6. Amotivasjon	-0.34**	-0.02	-0.06	0.30**	0.15	--		
7. Prestasjonsklima	-0.11	-0.02	-0.06	0.11	0.12	0.19*	--	
8. Mestringsklima	0.14	0.06	0.18	0.04	-0.02	-0.26**	-0.54**	--

Note. * $p < .05$, ** $p < .001$. SMS-6: spørreskjemaet for motivasjon, Sport Motivational Scale 6. PMCSQ-2: spørreskjemaet for motivasjonsklima, Percived Motivation Climate in Sport Questionnaire 2

Tabell 4

Korrelasjon PMCSQ-2 og SMS-6 hos spillere med amatørkontrakt (n= 91)

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. Indre motivasjon	--							
2. Integrert regulering	0.40**	--						
3. Identifisert regulering	0.33**	0.60**	--					
4. Introjeksjonsregulering	0.10	0.46**	0.50**	--				
5. Ytre regulering	-0.11	0.18	0.27*	0.44**	--			
6. Amotivasjon	-0.46**	-0.12	-0.14	0.22*	0.20	--		
7. Prestasjonsklime	-0.07	0.00	-0.01	0.21	0.24*	0.30**	--	
8. Mestringsklime	0.20	-0.03	0.15	-0.11	-0.05	-0.42**	-0.54**	--

Note. * $p < .05$, ** $p < .001$. SMS-6: spørreskjemaet for motivasjon, Sport Motivational Scale 6. PMCSQ-2: spørreskjemaet for motivasjonsklime, Percived Motivation Climate in Sport Questionnaire 2

Tabell 5

Korrelasjon PMCSQ-2 og SMS-6 hos spillere med proffkontrakt (n= 68)

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. Indre motivasjon	--							
2. Integrert regulering	0.43**	--						
3. Identifisert regulering	0.51**	0.62**	--					
4. Introjeksjonsregulering	0.28*	0.62**	0.57**	--				
5. Ytre regulering	0.27*	0.33**	0.48**	0.56**	--			
6. Amotivasjon	-0.14	0.11	0.11	0.34**	0.09	--		
7. Prestasjonsklime	-0.22	-0.05	-0.13	-0.05	0.05	0.02	--	
8. Mestringsklime	0.30**	0.24	0.25*	0.27*	0.13	-0.00	-0.51**	--

Note. * $p < .05$, ** $p < .001$. SMS-6: spørreskjemaet for motivasjon, Sport Motivational Scale 6. PMCSQ-2: spørreskjemaet for motivasjonsklime, Percived Motivation Climate in Sport Questionnaire 2

5 Diskusjon

Formålet med denne studien var å utforske sammenhengen mellom motivasjonsklima og motivasjon blant et utvalg kvinnelige fotballspillere på de to øverste divisjonene i Norge. I tillegg var hensikten å undersøke om en eventuell sammenheng varierte mellom nivåene i utvalget. Utvalget bestod av 160 kvinnelige fotballspillere fordelt i 17 av de 20 klubbene i 1. divisjon og Toppserien. I lys av teori og tidligere forskning som tidligere har blitt beskrevet skal resultatene utdypes nærmere i dette kapitlet.

5.1 Hovedfunn

Våre funn kan tyde på at sammenhengen mellom motivasjonsklima og motivasjon er sterkere blant utøvere med amatørkontrakt enn for utøvere med proffkontrakt. Korrelasjonsanalysene indikerer en svak signifikant positiv sammenheng mellom et prestasjonsorientert motivasjonsklima og amotivasjon ($r = 0.19$, $p < 0.01$). Videre ser vi at denne sammenhengen sannsynligvis drives av spillere med amatørkontrakt. Analysene viser en signifikant positiv sammenheng mellom et prestasjonsorientert motivasjonsklima og amotivasjon for spillere med amatørkontrakt ($r = 0.30$, $p < 0.01$). Tilsvarende sammenheng fantes ikke for spillere med proffkontrakt. Derimot viser resultatene en signifikant positiv sammenheng mellom et mestringsorientert motivasjonsklima og indre motivasjon for spillere med proffkontrakt ($r = 0.30$, $p < 0.01$). Resultatene støtter dermed hypotese 1, det er en sammenheng mellom motivasjonsklima og motivasjon blant et utvalg kvinnelige fotballspillere. Resultatene støtter også hypotese 2 om at sammenhengen er sterkere for spillere med amatørkontrakt enn proffkontrakt.

5.2 Resultat mot teori og tidligere forskning

Analysene viser altså at det er en sammenheng mellom motivasjonsklima og motivasjon blant et utvalg kvinnelige fotballspillere. I tillegg viser resultatene at sammenhengen varierer mellom nivået på utvalget. At motivasjon kan påvirkes enten positivt eller negativt av et motivasjonsklima støttes av Hagger og Chatzisarantis (2007). Sammenhengen mellom motivasjonsklima og motivasjon kan påvirkes av ulike faktorer. Først og fremst kan et trenerbytte eller klubbytte i løpet av sesongen ha ført til endringer av den enkelte utøverens opplevde motivasjonsklima. Dette kan ses i lys av at mye tyder på at treneren er skaper av motivasjonsklimaet (Clancy et al., 2017). To klubber fra 1. divisjon og Toppserien som var deltakende i undersøkelsen ansatte en ny trener i løpet av sesongen 2021. Et trenerbytte kan ha påvirket enkeltes svarresultat i positiv eller negativ retning, ettersom motivasjonsklima

varierer med trener. I tillegg kan svartidspunkt hatt en betydning. Dersom et klubbytte eller trenerbytte fant sted før eller etter svar på undersøkelsen, kan det ha påvirket opplevd motivasjonsklima og motivasjon. Det kan også være verdt å påpeke at av de 20 klubbene i Toppserien og 1.divisjon var det ingen som hadde kvinnelig trener. Dette er betydningsfullt ettersom Vazou (2010) har indikert at trenerens kjønn kan ha en effekt på spillernes opplevelse av motivasjonsklimaet. Likevel kan ikke denne studien si noe om kjønn til treneren hadde betydning for motivasjonsklimaet. Resultatene viser samtidig at gjennomsnittet på opplevd mestringsklima var nokså høyt på det totale utvalget ($m = 4.1$), som alle hadde mannlige trenere. På grunn av dette kan man anta at våre resultater indirekte går imot resultatene til Vazou (2010).

Blecharz et al. (2015) fant tilsvarende funn i sin studie om motivasjon, som avdekket at et mestringsklima viste høyere nivåer av autonome motivasjonsvariabler, som indre motivasjon og integrert regulering. Disse funnene var relatert til lavere nivåer av amotivasjon. I kontrast til dette var et prestasjonsorientert motivasjonsklima moderat relatert til høyere nivåer av amotivasjon, noe våre resultater også viser. For spillere med amatørkontrakt, støttes funnene til Blecharz et al. (2015), da spillere med amatørkontrakt viste en sterk sammenheng mellom prestasjonsorientert motivasjonsklima og amotivasjon ($r = 0.30, p < 0.01$). Pensgaard og Roberts (2000) støtter også våre funn, som kunne vise en sammenheng mellom prestasjonsklima og kontrollert motivasjon. Oppfattet kompetanse støtter et viktig behov i SDT (Ryan & Deci, 2017). SDT knytter opplevd kompetanse til det å opprettholde indre motivasjon over tid. Fravær av behovet om kompetanse har vist seg å være assosiert med høye verdier av stress, utbrenthet og frafall i idrett (Brandt-Hansen & Ottesen, 2019; Pensgaard & Roberts, 2000; Ryan & Deci, 2017). I litteraturgjennomgangen til Pettersen et al. (2021) ble det avdekket at et oppfattet mestringsklima hadde en sammenheng med økt prestasjon og oppfattet kompetanse. Dermed tyder det på at et mestringsklima har en sammenheng med oppfattet kompetanse, og opplevd kompetanse har en sammenheng med evne til å håndtere stress. Stress er uunngåelig ved å prestere på et høyt nivå, og en mental ferdighet som det settes høye krav til i idrett (Pensgaard & Roberts, 2000). Dette tyder på at behovet om kompetanse er et særlig viktig behov.

Gjennom de signifikante forskjellene på sammenhengen mellom motivasjonsklima og motivasjon mellom spillere med proffkontrakt og amatørkontrakt, kan resultatene kan tyde på at kvinnelige fotballspillere med amatørkontrakt er mer avhengig av et mestringsklima

motivasjonsklima for å ikke bli amotivert. Dette støtter Weiss et al. (2009), som i en undersøkelse på unge kvinnelige fotballspillere ($N=141$) fant at vektlegging av et mestringsklima og mindre vekt på prestasjonsklima var signifikant relatert til høyere glede og høyere grad av indre motivasjon. Av 102 kvinnelige fotballspillere på øverste nivå i Danmark kunne Brandt-Hansen og Ottesen (2019) hevde at gleden ved spillet, gleden ved å konkurrere for sin egen del og muligheten for å utvikle seg var blant de største og viktigste motivasjonsfaktorene for utøverne. Studien til Brandt-Hansen & Ottesen (2019) avdekket også at fellesskap og sosialt samvær i laget var like viktig som utviklingen av seg selv som fotballspiller. Utvalget bestod av spillere med proffkontrakter (25 %), amatørkontrakter (73 %) og heltidskontrakter (2 %). Utøverne med heltidskontrakter ble sett på som helproff, og kunne alene leve av inntekten som fotballspiller. Undersøkelsen hadde en kvantitativ tilnærming, med spørreskjema på nett uten noen validert form for spørreskjema. Utvalget fra studien til Brandt-Hansen og Ottesen (2019) kan på flere måter sammenlignes med denne studien, som inkluderte tilsvarende store utvalg av kvinnelige fotballspillere på de øverste nivåene. Utvalget bestod også av spillere fra Norden. Samtidig var antall proffkontrakter og amatørkontrakter jevnere fordelt i vår studie. Funnene i studien til Brandt-Hansen og Ottesen (2019) bekrefter våre funn om at kvinnelige fotballspillere på høyt nivå er høyt indre motiverte.

En utfordring ved å forske på motivasjon er at motivasjon kanskje er det som svinger mest i løpet av en sesong. Likevel viser det seg at profesjonelle fotballspillere ofte er grunnleggende høyt motiverte individer (Pensgaard et al., 2006). Samtidig kan det diskuteres nærmere om benevnelsen «profesjonelle fotballspillere» passer for dette utvalget. Utvalget består av kvinnelige fotballspillere på de to øverste nivåene i Norge, hvor 57,5 % av disse har amatørkontrakt med klubben sin og 42,5 % har proffkontrakt. Brandt-Hansen og Ottesen (2019) kategoriserte kvinnelige fotballspillere (med noen unntak) i Danmark som semiprofesjonelle, siden de økonomiske rammene ikke er tilstrekkelig alene for å kunne leve av. Denne benevnelsen passer for utvalget i denne studien, da flesteparten av utøverne ikke hadde proffkontrakt, og de med proffkontrakt sjelden kan leve av idretten alene.

En studie fra 2018 brukte SMS-6 som mål på motivasjon blant 391 mannlige og kvinnelige toppidrettsutøvere i Spania, og viste et gjennomsnitt på 3.9 på indre motivasjon (Gustafsson et al., 2018). Gustafsson et al., (2018) betraktet utfra sin undersøkelse at utvalget var relativt høyt indre motivert. Sammenliknet med den nevnte studien er utvalget i vår studie høyt indre

motiverte, som totalt sett scorete 5.6 på indre motivasjon på en likert-skala fra 1 til 7. Resultatene kan tyde på at utvalget på et generelt grunnlag er høyt indre motivert. Deltakerne scorete høyest i gjennomsnitt på indre motivasjon på SMS-6. Totalt sett viser tabell 6 at gjennomsnittsverdien er gradvis økende fra amotivasjon via ytre regulering, introjeksjonsregulering, identifisert regulering, integrert regulering og opp til den mest autonome og kompetente formen for motivasjon, indre motivasjon.

Amotivasjon har tidligere blitt beskrevet som en tilstand med fullstendig mangel på intensjon til å handle (Deci & Ryan, 2013). Utøveren er hverken indre eller ytre motivert, og har i tillegg en følelse av å ha mistet all kontroll (Weinberg & Gould, 2018). Weinberg og Gould (2018) har hevdet at det finnes flere former av amotivasjon. En av formene av amotivasjon handler om å ikke føle evnen til å oppnå resultater. Denne formen for amotivasjon har en sterk tilknytning til mangel på behovet om kompetanse i henhold til SDT. I våre resultater finner vi at utøverne med amatørkontrakt scorer noe høyere på amotivasjon enn de med proffkontrakt med respektive gjennomsnitt på 2.2 og 1.7. Denne tendensen kan ha tilknytning til formen for amotivasjon som handler om å ikke føle evne til å oppnå resultater, og kan ha en assosiasjon med å ikke få tillit og/ eller spilletid av treneren. En videre assosiasjon kan være at de med amatørkontrakt ikke får like mye tillit og/ eller spilletid som de med proffkontrakt, og derfor scorer høyere på amotivasjon. Brandt-Hansen og Ottesen (2019) avdekket at danske kvinnelige fotballspillere på øverste nivå opplevde store hindringer ved det å kombinere sine fotballambisjoner med de økonomiske utfordringene og mulighetene til å leve av idretten. Foruten fotball, består hverdagen til spillerne på et slikt nivå av utdanning, familie og arbeid på en slik måte at det kan svekke deres evne til å konsentrere seg om å utvikle seg som fotballspiller. Siden de fleste kvinnelige fotballspillerne på de to øverste nivåene i Norge ikke kan forsørge seg selv økonomisk gjennom fotball alene, blir behovet for å ta en utdanning og sikre inntekt uunngåelig på et eller annet tidspunkt. Dette kan dermed tyde på at ytre motiver også må til for at kvinnelige fotballspillere skal holde på med fotball lengere. For utøvere med proffkontrakt vil det økonomiske presset og totalbelastningen bli tatt litt ned, og det kan hende det har en sammenheng med lavere nivå av amotivasjon. Lignende funn går igjen i studien til Brandt- Hansen et al. (2014) der manglende motivasjon var en av de tre viktigste årsakene til frafall blant danske kvinnelige fotballspillere på elitenivå.

5.3 Trenerens betydning for motivasjonsklime

De beste på laget trives ofte bedre i et prestasjonsklime fordi de får mye oppmerksomhet fra treneren, blir dratt frem som favoritter og fordi de får demonstrert sine ferdigheter (Gjerset et al., 2015; Johansen et al., 2009). I tillegg får de beste spillerne i et prestasjonsklime mest tillit fra treneren. Funnene fra vår studie kan tyde på at kvinnelige fotballspillere med proffkontrakt ikke er avhengig av et motivasjonsklime i like stor grad som de med amatørkontrakt for å unngå økt nivå av amotivasjon. Totalt gjennomsnitt på mestringsklime for spillere med proffkontrakt var på 4.1 av totalt 5.0, og 2.5 på prestasjonsklime. Gjennomsnitt på PMCSQ-2 for spillere med amatørkontrakt var 4.0 på mestringsklime og 2.6 på prestasjonsklime. Basert på gjennomsnittsverdien fra PMCSQ-2, var det lite som skilte spillernes oppfatning av motivasjonsklime. Score på mestringsklime og prestasjonsklime var tilnærmet lik uavhengig av type kontrakt med klubben. Utvalget scoret høyere på mestringsklime enn på prestasjonsklime, noe som samsvarer med tidligere forskning om at kvinnelige idrettsutøvere har en tendens til å score høyere på opplevd mestringsklime enn prestasjonsklime.

Det kan hende at utøverne med proffkontrakt er de antatt beste på laget. De med proffkontrakt blir satset på, og er også eldst (gjennomsnittsalder 23 år), som kan assosieres med mer erfaring. Muligens vil ikke analysene fange opp at de med proffkontrakt opplevde et prestasjonsklime, da de i følge Gjerset et al. (2015) er tilfreds i et slikt klime. Mens for utøvere som ikke blir sett på som favoritter, kan et prestasjonsklime bidra til at utøvere opplever et misforhold med behovene sine, som på sikt kan føre til amotivasjon. Dette kan ses i sammenheng med at de med proffkontrakt antakeligvis er de beste og med mest erfaring, og de med amatørkontrakt blir sett på de med minst erfaring. Utøverne med amatørkontrakt har også en lavere gjennomsnittsalder (gjennomsnittsalder 20.8 år). Dette ser vi tendenser til i resultatene, som avdekket en signifikant sammenheng med prestasjonsklime og amotivasjon hos utøvere med amatørkontrakt.

En sosial faktor som kan påvirke en utøvers motivasjon er trenerens atferd (Weinberg & Gould, 2018). Hvorvidt treneren har en positiv eller negativ atferd kan skape mer eller mindre indre og ytre motivasjon. I tillegg er treneren hovedarkitekt for motivasjonsklime (Clancy et al., 2017). Det kan tyde på at trenere har mulighet til å legge til rette for indre motivasjon, ved å vektlegge et mestringsorientert motivasjonsklime og ha en positiv og støttende atferd ovenfor sine spillere. Ved uheldige uttalelser og lederstil kan treneren også legge til rette for amotivasjon, som er relatert til høyt stress, utbrenthet og ytterste konsekvens frafall ved å legge til rette for et prestasjonsorientert motivasjonsklime (Pensgaard & Roberts,

2000). Denne studien har bidratt med å forsterke tidligere funn om at et mestringsorientert motivasjonsklima er gunstig for å skape indre motivasjon over tid. Pensgaard (2002) hevder at effektene ved et mestringsorientert motivasjonsklima er så store at også klubber på toppnivå får stor verdi av å legge til rette for et slikt klima. Et mestringsorientert motivasjonsklima har vist seg å være positivt assosiert med glede, indre motivasjon, økt prestasjon og oppfattet kompetanse (Pettersen et al., 2021). I tillegg har det vist seg at et mestringsorientert motivasjonsklima har betydning for opplevelse av psykisk velvære og følt overskudd. For å skape en bærekraftig utvikling for spillere, bør derfor nåtidens og fremtidige trenere ha et forsterket fokus på mestringsorientert motivasjonsklima. For at trenere skal kunne legge til rette for et mestringsorientert motivasjonsklima, kan fokus og kunnskap om temaet inkluderes i trenerutdanninger.

Studiet til Møllerløkken (2017) avdekket at treneren ofte oppfatter at de skaper et mestringsorientert motivasjonsklima, men spillerne selv opplever ikke det samme. Møllerløkken (2017) viste at spillere av begge kjønn oppfattet motivasjonsklimaet som betydelig mer prestasjonsorientert og mindre mestringsorientert sammenliknet med sine trenere. Dette er problematisk når mange studier peker på viktigheten av et mestringsklima. Trenerens oppfatning og kunnskap om motivasjonsklima er avgjørende for å kunne være bevisst på hvordan skape og tilrettelegge for ulike klimaer. Weiss et al. (2009) hevder at tilbakemeldinger fra treneren kan oppfattes forskjellig, og ut fra hvilket motivasjonsklima spillerne oppfatter at trener skaper. Hvis man skal tro resultatene til Møllerløkken (2017) kan trenere feilaktig oppfatte at de skaper et mestringsorientert klima når de egentlig skaper et klima som er mer prestasjonsorientert. På den andre siden kan trenere skape et mestringsorientert klima, men dette oppleves som mer prestasjonsorientert av spillerne selv. En studie av Vazou (2010) fant at trenerens kjønn kan ha en effekt på spillernes opplevelse av motivasjonsklimaet. Resultatene indikerte at utøverne opplevde at de kvinnelige trenerne skapte et mer mestringsorientert motivasjonsklima enn prestasjonsorientert motivasjonsklima sammenliknet med mannlige trenere. For å forhindre at trenere feilaktig oppfatter at de skaper et mestringsklima når det egentlig skapes et mer prestasjonsklima kan man jevnlig oppmuntre til feedback fra spillere innad i lag.

Pensgaard og Roberts (2000) gjennomførte en undersøkelse på mannlige fotballspillere som viste at et opplevd prestasjonsorientert motivasjonsklima skapte lavere indre motivasjon, mindre glede, større aksept for umoralsk oppførsel og større frafall. En annen studie,

gjennomført på norske mannlige eliteutøvere undersøkte utøvernes egne oppfatning av motivasjonsklimaets betydning og trenerens rolle (Pensgaard & Roberts, 2002). Deltakerne understreket viktigheten av treneren som skaper av motivasjonsklimaet, samt deres preferanse av et støttende og omsorgsfullt klima. Dette taler for vektlegging av et mestringsorientert motivasjonsklima, også for eliteutøvere. Fordelene ved et mestringsorientert motivasjonsklima også i en eliteklubb er at det støtter de tre psykologiske behovene kompetanse, tilhørighet og autonomi som har sterk assosiasjon til indre motivasjon. Det bekrefter resultatene i denne studien, ved en negativ signifikant sammenheng mellom et prestasjonsklima og amotivasjon (amatørkontrakt) og positiv signifikant sammenheng mellom et mestringsklima og indre motivasjon (proffkontrakt).

5.4 Resultat mot målorientering

En sosial faktor som kan påvirke den indre og ytre motivasjonen er utøverens forklaring av suksess og nederlag, som tidligere har blitt beskrevet som teorien om målperspektiv (Ames, 1992). Teorien hevder at utøvere som beskriver suksess kun ved prestasjoner og resultater, er prestasjonsorienterte. I motsetning er utøvere som beskriver suksess ved gode prestasjoner med vekt på mestring av oppgaven mestringsorienterte. Forskning viser at hvilken målorientering en utøver har også en sammenheng med hvor motivert han eller hun er (Roberts & Ommundsen, 1996). Høy indre motivasjon har vist seg å ha sammenheng med å være mestringsorientert/ målorientert. Mestringsorienterte utøvere er ofte assosiert med høyere grad av autonom og selvbestemt motivasjon, slik som indre motivasjon og integrert motivasjon. I vår studie vet vi ikke hvilken målorientering de ulike spillerne har, eller har hatt. Samtidig hevder, som tidligere nevnt Pensgaard et al. (2006) og Ames (1992) at målorienteringen i likhet med motivasjon er dynamisk og påvirkbar. Målorienteringen til en utøver kan endres av for eksempel et klubbytte hvor motivasjonsklima er mer prestasjons- eller mestringsorientert. Dette kan ses i sammenheng med at dataene ble samlet inn over hele 2021-sesongen. For eksempel kan det hende enkelte lag har svart på spørreskjemaene om motivasjon og motivasjonsklima i en motgangsperiode med lite motivasjon. Derimot kan det være at andre lag har besvart undersøkelsen i en medgangsperiode, som kan ha påvirket motivasjonen og målorienteringen i positiv retning. Samtidig kan det hende at flere av deltakerne som har besvart spørreskjemaene har byttet klubb, noe vi ikke har oversikt over. Det kan også være en påvirkende faktor på dataene.

6 Metodediskusjon

6.1 Deltakere

Denne studien har flere styrker. Først og fremst bidrar studien med nye innspill til en populasjon som er lite forsket på tidligere, kvinnelige fotballspillere på de øverste nivåene. Studien har forsterket viktigheten av et mestringsklima og mulige følger av et negativt klima. Å bidra til forskning på kvinnelige fotballspillere for å øke utvikling og kunnskap er spesielt viktig ettersom kvinnefotball blir mer og mer populær og profesjonalisert i verden (Pettersen et al., 2021). En annen styrke ved studien er at en stor andel av lagene fra den øverste divisjonen for kvinnelige fotballspillere i Norge er representert. Undersøkelsen har få manglende data og baserer seg på et stort utvalg ($N= 160$). En annen styrke ved studien er at den kan være med på å øke bevisstheten rundt viktigheten av mentale faktorer i fotball, som fortsatt blir underprioritert.

Som tidligere beskrevet ble datainnsamlingen gjennomført av FFRC fra mars 2021 til november 2021. Dette var på grunn av utfordringer knyttet til Covid-19 pandemien. Det vil si at det er et stort tidsintervall mellom de første og siste svaralternativene, noe som blir sett på som en svakhet i studien. Motivasjonen til utøvere kan svinge og endres, og er en kontinuerlig prosess (Pensgaard et al., 2006). Derfor finnes det ingen garanti for at den enkelte deltaker ville svart det samme ved en annen anledning. Antakelig kan faktorer som spilletid, skader og varierende svartidspunkt ha spilt inn for resultatene av undersøkelsen, og er noe å ta hensyn til i henhold til generalisering. Som tidligere beskrevet, kan de deltakende lagene ha svart på spørreskjemaene om motivasjon og motivasjonsklima i en motgangsperiode eller i en medgangsperiode.

6.2 Korrelasjonsstyrke

Innenfor psykologisk forskning forventer man ikke enorme korrelasjoner (Funder & Ozer, 2019). Funder og Ozer (2019) hevder at mange utenforliggende faktorer kan påvirke en sammenheng innenfor psykologisk forskning, siden psykologi er svært komplekst. Det vil alltid være stor variasjon på en persons atferd og følelser. Derfor bør ikke forskere som studerer psykologiske variabler bli overrasket dersom variablene de studerer deler den prediktive validiteten med andre faktorer. Av den grunnen kan vektingen av effektstørrelser i psykologiske studier variere fra andre forskningsområder. Ifølge Funder og Ozer (2019) kan $r = 0.10$ ses på som en svak korrelasjon, $r = 0.20$ indikerer en medium sterk korrelasjon, og en korrelasjonsstyrke på $r = 0.30$ indikerer en sterk korrelasjon, som også kan regnes som sterk

på lengre sikt. En svært sterk korrelasjon i psykologiske studier har en korrelasjonsstyrke på $r = 0.40$ eller høyere.

Denne undersøkelsen fant at et negativt motivasjonsklima med vektlegging av prestasjon og resultater har en sammenheng med amotivasjon, den mest kontrollerte og minst autonome formen for motivasjon. Korrelasjonsstyrken for sammenhengen mellom prestasjonsorientert motivasjonsklima og amotivasjon for spillere med amatørkontrakt ($r = 0.30$ $p < .01$) var ifølge Funder og Ozer (2019) sterk. Sammenhengen mellom mestringsorientert motivasjonsklima og amotivasjon viste en negativ korrelasjonsstyrke ($r = -0.42$ $p < .01$), som blir sett på som en svært sterk korrelasjonsstyrke innenfor psykologiske studier. I tillegg viste spillere med proffkontrakt en positiv signifikant sammenheng mellom mestringsorientert motivasjonsklima og indre motivasjon, som også blir sett på som sterk.

6.3 Variabler

Denne studien er basert på selvrapporterte og subjektive data ved bruk av spørreskjemaer som datainnsamlingsteknikk. Forskning gjort kun på selvrapporterte data gjør at sjansen for bias øker. Både SMS-6 og PMCSQ-2 er spørreskjemaer som måler subjektive og psykologiske variabler. Subjektive målinger gir risiko for målefeil, og det vil alltid være en sjanse for at deltakere overrapporterer eller underrapporterer. Samtidig må man legge til grunn at deltakerne ikke over- eller underrapporterer. For å styrke studiens kontroll for bias kunne man gjort objektive målinger parallelt med subjektive målinger (Ringdal, 2020). På den andre siden består, som nevnt, våre data av psykologiske variabler. Å måle psykologiske variabler som motivasjon og motivasjonsklima på en objektiv måte ville vært problematisk, og det finnes ikke så mange andre måter å måle det på. Dette beskriver kompleksiteten av psykologi og motivasjonsbegrepet. Imidlertid støtter tidligere forskning våre funn i stor grad, noe som styrker våre assosiasjoner. SMS-6 og PMCSQ-2 er spørreskjemaer som er mye brukt innenfor idrettsforskning, og resultatene støtter også studier gjort utenfor Norden. Likevel er den geografiske utbredelsen fortsatt liten, og det bør utføres studier i andre kulturer og verdensdeler for å øke datagrunnlaget og dermed muligheten for å generalisere for en større populasjon. På grunn av prosjektets design kan man ikke si noe om kausalitet, da studien sier kun noe om sammenhenger mellom variabler.

Spørreskjemaet PMCSQ-2 betrakter foreldre, trenere og medspillere som påvirkere av henholdsvis mestringsorientert og prestasjonsorientert motivasjonsklima (Lacerda et al., 2021). Andre dimensjoner slik som klubb, ledere, tilskuere, utdanning og kultur blir ikke

betraktet som en del av et motivasjonsklima i PMCSQ-2. Dette er eksempler på andre faktorer som PMCSQ-2 ikke fanger opp, som mulig kan påvirke en utøvers opplevde motivasjonsklima.

Metoden tilbakeoversetting ble brukt for å sikre ekvivalens ved både SMS-6 og PMCSQ-2. Som nevnt tidligere, har den oversatte versjonen av PMCSQ-2 blitt mye brukt i idrettsforskning tidligere. Derimot ble skjemaet SMS-6 oversatt til norsk i forbindelse med prosjektet FFRC, og har ikke blitt brukt i studier tidligere. Tilbakeoversetting består av å oversette det oversatte spørreskjemaet tilbake til originalen (Behr, 2017). Det finnes flere fordeler og ulemper ved å bruke denne metoden, og den har mange motstandere og tilhengere. Målet med tilbakeoversetting er å teste kvaliteten til skjemaet før det brukes i forskning, for å sikre at originalen og det oversatte instrumentet er ekvivalent. Validiteten kan påvirkes ved å bruke denne metoden, derfor er det viktig å være bevisst på mulige følger.

Tilbakeoversettinger kan, men vil ikke nødvendigvis føre til mer bokstavelige oversettelser (Ozolins et al., 2020). Ordlyden og intensjonen til et spørsmål kan derfor endres. Dette er ikke ønskelig da spørsmålene i et skjema kan oppfattes og tolkes på ulike måter av hver deltaker. På den andre siden er tilbakeoversetting det mest brukte verktøyet for oversettelse av instrumenter i forskning i dag (Tyupa, 2011). Metoden brukes nettopp for å fastslå om det er ekvivalens mellom den oversatte versjonen og originalversjonen, og i de aller fleste tilfeller oppdages feil.

7 Konklusjon

Oppgavens mål var å utforske sammenhengen mellom motivasjonsklima og motivasjon blant kvinnelige fotballspillere på de to øverste nivåene i Norge. I tillegg var formålet å undersøke om en eventuell sammenheng varierte mellom nivåene i utvalget. Studien fant signifikante forskjeller mellom spillere med amatørkontrakt og spillere med proffkontrakt på sammenhengen mellom et mestringsorientert/ prestasjonsorientert motivasjonsklima og amotivasjon. For spillere med proffkontrakt viste resultatene positiv sammenheng mellom et mestringsklima og indre motivasjon. Resultatene indikerer at et mestringsorientert motivasjonsklima henger sammen med opprettholdelse av indre motivasjon og unngåelse av amotivasjon for kvinnelige fotballspillere på de to øverste nivåene i Norge. Resultatene i denne studien støtter tidligere forskning, likevel er det få som kan vise til et tilsvarende funn på kvinnelige fotballspillere på høyere nivå. Studiets konklusjon kan være et bidrag til videre

kunnskapsutvikling blant ledere, trenere, spillere og andre nøkkelpersoner blant de to øverste nivåene i Norge.

7.1 Veien videre

Fotball er fortsatt en mannsdominert idrett, men man kan samtidig se at det har skjedd stor utvikling for kvinnelige fotballspillere i løpet av de siste 10 årene. Det vises spesielt gjennom større popularitet blant publikum, profesjonalitet i og rundt kvinnefotball og økt forskning på kvinner. NFF har som mål å øke andelen kvinner i fotballen. Fremdeles er kvinner sterkt underrepresentert i lederposisjoner blant alle nivå i fotballorganisasjoner og klubber.

Administrerende direktører, styreledere, trenere og støtteapparat er generelt menn. I løpet av året 2021 har Norsk Toppfotball tilbydd mental trener-kurs, kalt for fotballmentalitet for norske klubber, med mål om å øke kunnskap rundt mentale faktorer i fotball. Dette tilbudet fikk ikke de kvinnelige fotballklubbene.

Denne studien har bidratt til økt bevisstgjøring på fordelene ved et mestringsklima, i tillegg til viktigheten av mentale faktorer i fotball. Mentale faktorer har vist seg å avgjørende for at en utøver skal kunne oppnå sitt absolutte potensial i idretten sin, og er av den grunn viktig å forske på. For å øke kunnskap om sentrale motivasjonsvariabler og hvordan de påvirkes av motivasjonsklimaet bør det undersøkes nærmere hvilke spillere som befinner seg i startellevet, hvem som sitter på benken og de økonomiske rammene blant de ulike klubbene. Videre forskning bør gjøre undersøkelser på motivasjonsklimaet og motivasjon på flere tidspunkt i løpet av en sesong, for eksempel før, under og etter en sesong. Det vil og være interessant å gjøre subjektive målinger på motivasjonsvariabler kombinert med målinger på kampprestasjon, for å se på sammenhengen mellom motivasjonsvariabler og prestasjon. For å kvalitetssikre mestringsklimaer, kan videre undersøkelser på motivasjonsklima benytte TARGET-prinsippene i praksis. Standage og Treasures (2002) TARGET-prinsipper kan bidra til å skape gode mestringsklimaer, og er like aktuelle for grupper som skal prestere på høyt nivå. Det kan være interessant å benytte seg av TARGET- prinsippene blant ungdomslag, for å avdekke om de som blir seniorspillere opplevde mestringsklimaet på en annen måte enn de som ikke brukte TARGET- prinsippene.

8 Referanseliste

- Ames, C. (1992). Achievement goals and the classroom motivational climate. *Student perceptions in the classroom, 1*, 327-348.
- Bandyopadhyay, K. (2017). *Legacies of great men in world soccer: heroes, Icons, Legends*. Routledge.
- Behr, D. (2017). Assessing the use of back translation: The shortcomings of back translation as a quality testing method. *International Journal of Social Research Methodology, 20*(6), 573-584 <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/13645579.2016.1252188>
- Blecharz, J., Horodyska, K., Zarychta, K., Adamiec, A., & Luszczynska, A. (2015). Intrinsic motivation predicting performance satisfaction in athletes: Further psychometric evaluations of the sport motivation scale-6. *Polish Psychological Bulletin, 46*(2), 309-319 <https://doi.org/10.1515/ppb-2015-0037>
- Brandt-Hansen, M., & Ottesen, L. S. (2019). Caught between passion for the game and the need for education: a study of elite-level female football players in Denmark. *Soccer & Society, 20*(3), 494-511. <https://doi.org/https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14660970.2017.1331161#:~:text=https%3A//doi.org/10.1080/14660970.2017.1331161>
- Brandt-Hansen, M., Therkelsen, G., & Ottesen, L. (2014). Fra talent til landsholdsspiller-talentudvikling af kvindelige fodboldspillere: En frafalds-/fastholdelsesundersøgelse af tidligere og nuværende kvindelige elitefodboldspillere indenfor DBU's talentsystem.
- Clancy, R. B., Herring, M. P., & Campbell, M. J. (2017). Motivation measures in sport: A critical review and bibliometric analysis. *Frontiers in psychology, 8*, 348. <https://doi.org/https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00348>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2013). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. Springer Science & Business Media.
- Deci, E. L., & Vansteenkiste, M. (2003). Self-determination theory and basic need satisfaction: Understanding human development in positive psychology.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (4th ed.).
- Fiskerstrand, Å. (2014). *Veien til toppidrett* (2. utg. ed.). Gyldendal undervisning.
- Funder, D. C., & Ozer, D. J. (2019). Evaluating effect size in psychological research: Sense and nonsense. *Advances in Methods and Practices in Psychological Science, 2*(2), 156-168 <https://doi.org/https://doi.org/10.1177/2515245919847202>

- Gilje, N., & Grimen, H. (1995). *Samfunnsvitenskapenes forutsetninger : innføring i samfunnsvitenskapenes vitenskapsfilosofi* (2. utg. ed.). Universitetsforl.
- Gjerset, A., Nilsson, J., Helge, J. W., Enoksen, E., Raastad, T., Meen, H. D., Ommundsen, Y., Tønnessen, E., Frøyd, C., Johansen, E., Eriksrud, O., Giske, R., Pensgaard, A. M., Langberg, H., Kjær, M., Helge, E. W., & Beyer, N. (2015). *Idrettens treningslære* (2. utg. ed.). Gyldendal undervisning.
- Gustafsson, H., Carlin, M., Podlog, L., Stenling, A., & Lindwall, M. (2018). Motivational profiles and burnout in elite athletes: A person-centered approach. *Psychology of sport and exercise*, 35, 118-125.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2017.11.009>
- Hagger, M. S., & Chatzisarantis, N. L. (2007). *Intrinsic motivation and self-determination in exercise and sport*. Human Kinetics.
- Haugen, T., Erdvik, I. B., Laxdal, A. G., Kloster, B. W., & Säfvenbom, R. (2021). Forholdet mellom elevers motivasjon for kroppsøvingsfaget, motivasjonsklime og tilhørighet i kroppsøvingstimene, og deres intensjon om å være fysisk aktive etter endt obligatorisk skolegang. <https://doi.org/https://hdl.handle.net/11250/2835401>
- Iwasaki, S., & Fry, M. D. (2016). Female adolescent soccer players' perceived motivational climate, goal orientations, and mindful engagement. *Psychology of sport and exercise*, 27, 222-231. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2016.09.002>
- Jakobsen, A. M. (2012). Motivasjonsteori som utgangspunkt for å skape et best mulig læringsmiljø i kroppsøving. *Idrottsforum. org*, 16.
- Johansen, B. T., Fjeld, J., & Høigaard, R. (2009). *Nyere perspektiv innen idrett og idrettspedagogikk*. Høyskoleforl.
- Johansen, E. (2016). *Utviklingsarena til toppfotballen. En studie av ungdomsspillere som rekrutteres til Toppserien eller Eliteserien UiT The Arctic University of Norway*].
- Kirkendall, D. T. (2020). Evolution of soccer as a research topic. *Progress in Cardiovascular Diseases*, 63(6), 723-729. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.pcad.2020.06.011>
- Lacerda, A., Filgueiras, A., Campos, M., Keegan, R., & Landeira-Fernández, J. (2021). Motivational Climate Measures in Sport: A Systematic Review. *The Spanish Journal of Psychology*, 24. <https://doi.org/doi.org/10.1017/SJP.2021.13>
- Lydersen, S. (2022a). Gjennomsnitt og standardavvik eller median og kvartiler? *Tidsskriftet, den norske legeforening*. <https://doi.org/doi:10.4045/tidsskr.20.0032>

- Lydersen, S. (2022b). Hvordan oppsummere ordinale data? *Tidsskriftet, den norske legeforening*. <https://doi.org/https://tidsskriftet.no/2020/08/medisin-og-tall/hvordan-oppsummere-ordinale-data>
- Mallett, C., Kawabata, M., Newcombe, P., Otero-Forero, A., & Jackson, S. (2007). Sport motivation scale-6 (SMS-6): A revised six-factor sport motivation scale. *Psychology of sport and exercise*, 8(5), 600-614.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2006.12.005>
- Marheni, E., Purnomo, E., & Cahyani, F. I. (2019). The Role of Motivation in Increasing Achievement: Perspective Sports Psychology. 2nd International Conference on Sports Sciences and Health 2018 (2nd ICSSH 2018),
- Møllerlækken, N. E., Lorås, H., & Pedersen, A. V. (2017). A comparison of players' and coaches' perceptions of the coach-created motivational climate within youth soccer teams. *Frontiers in psychology*, 8, 109.
<https://doi.org/https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00109>
- Newton, M., & Duda, J. L. (1993). The relationship of task and ego orientation to performance: Cognitive content, affect, and attributions in bowling. *Journal of Sport Behaviour*, 16, 209-209.
- Newton, M., Duda, J. L., & Yin, Z. (2000). Examination of the psychometric properties of the Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire-2 in a sample of female athletes. *Journal of sports sciences*, 18(4), 275-290.
- Ozolins, U., Hale, S., Cheng, X., Hyatt, A., & Schofield, P. (2020). Translation and back-translation methodology in health research—a critique. *Expert Review of Pharmacoeconomics & Outcomes Research*, 20(1), 69-77.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1080/14737167.2020.1734453>
- Pelletier, L. G., Tuson, K. M., Fortier, M. S., Vallerand, R. J., Briere, N. M., & Blais, M. R. (1995). Toward a new measure of intrinsic motivation, extrinsic motivation, and amotivation in sports: The Sport Motivation Scale (SMS). *Journal of sport and exercise psychology*, 17(1), 35-53. <https://doi.org/https://doi.org/10.1123/jsep.17.1.35>
- Pensgaard, A. M., Keeping, D., & Hollingen, E. (2006). *Idrettens mentale treningslære* (2. utg. ed.). Gyldendal undervisning.
- Pensgaard, A. M., & Roberts, G. (2002). Elite athletes' experiences of the motivational climate: The coach matters. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 12(1), 54-59. <https://doi.org/https://doi.org/10.1034/j.1600-0838.2002.120110.x>

- Pensgaard, A. M., & Roberts, G. C. (2000). The relationship between motivational climate, perceived ability and sources of distress among elite athletes. *Journal of sports sciences*, 18(3), 191-200. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/026404100365090>
- Pettersen, S. D., Adolfsen, F., & Martinussen, M. (2021). Psychological factors and performance in women's football: A systematic review. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/sms.14043>
- Pripp, A. H. (2022). Pearsons eller Spearmans korrelasjonskoeffisienter. *Tidsskriftet, den norske legeförening*. <https://doi.org/doi:10.4045/tidsskr.18.0042>
- Ringdal, K. (2020). *Enhet og mangfold*. Fagbokforlaget.
- Roberts, G., & Ommundsen, Y. (1996). Effect of goal orientation on achievement beliefs, cognition and strategies in team sport. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 6(1), 46-56. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0838.1996.tb00070.x>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2017). Self-determination theory. *Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*.
- Shaw, K. L., Ostrow, A., & Beckstead, J. (2005). Motivation and the senior athlete: An examination of the psychometric properties of the Sport Motivation Scale. *Topics in geriatric rehabilitation*, 21(3), 206-214.
- Standage, M., & Treasure, D. C. (2002). Relationship among achievement goal orientations and multidimensional situational motivation in physical education. *british Journal of educational psychology*, 72(1), 87-103.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1348/000709902158784>
- Steinberg, G., Grieve, F. G., & Glass, B. (2001). Achievement goals across the lifespan. *Journal of Sport Behavior*, 24(3), 298-298.
- Tyupa, S. (2011). A theoretical framework for back-translation as a quality assessment tool. *New Voices in Translation Studies*, 7(1), 35-46.
- Vazou, S. (2010). Variations in the perceptions of peer and coach motivational climate. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 81(2), 199-211.
- Weinberg, R. S., & Gould, D. (2018). *Foundations of sport and exercise psychology* (Seventh edition. ed.). Human Kinetics.
- Weiss, M. R., Amorose, A. J., & Wilko, A. M. (2009). Coaching behaviors, motivational climate, and psychosocial outcomes among female adolescent athletes. *Pediatric exercise science*, 21(4), 475-492. <https://doi.org/https://doi.org/10.1123/pes.21.4.475>

Vedlegg

Vedlegg 1 SMS-6

Vedlegg 2 Skåring og motivasjonsprofil

Vedlegg 3 PMCSQ-2

Vedlegg 4 Skåring PMCSQ-2

Vedlegg 5 REK- avslag

Vedlegg 6 Samtykkeinformasjon FFRC

Vedlegg 7 Prosjektgodkjennelse NSD

Vedlegg 8 Datautlevering FFRC og student

SMS_1	På grunn av begeistringens jeg føler på når jeg virkelig er involvert i aktiviteten
SMS_2	Fordi det er en del av måten jeg har valgt å leve livet mitt på
SMS_3	Fordi det er en god måte å lære seg ting som kan være av nytte i andre deler av livet mitt
SMS_4	Fordi det gjør at jeg blir godt ansett av folk jeg kjenner
SMS_5	Jeg vet ikke lengre; jeg har inntrykk av at jeg er ute av stand til å lykkes i denne idretten
SMS_6	Fordi jeg føler stor personlig tilfredshet når jeg mestrer visse vanskelige treningsteknikker
SMS_7	Fordi det er helt nødvendig å drive med sport hvis man vil være i form
SMS_8	Fordi det er en av de beste måtene jeg har valgt for å utvikle andre aspekter av mitt liv
SMS_9	Fordi det er en forlengelse av meg selv
SMS_10	Fordi jeg må holde på med idrett for å ha det bra med meg selv
SMS_11	På grunn av prestisjen som følger av å være idrettsutøver
SMS_12	Jeg vet ikke om jeg ønsker å fortsette å investere min tid og innsats like mye i idretten min lengre
SMS_13	Fordi deltakelse i min idrett samsvarer med mine viktigste prinsipper
SMS_14	På grunn av tilfredsheten jeg opplever når jeg perfektionerer mine ferdigheter
SMS_15	Fordi det er en av de beste måtene å opprettholde gode relasjoner til mine venner på
SMS_16	Fordi jeg ville følt meg dårlig hvis jeg ikke tok meg tid til å drive med det
SMS_17	Det er ikke klart for meg lengre; jeg tror ikke min plass er i idretten
SMS_18	For gleden av å oppdage nye prestasjonsstrategier
SMS_19	For de materielle og/eller sosiale fordelene som følger med det å være idrettsutøver
SMS_20	Fordi det å trene hardt vil forbedre min prestasjon
SMS_21	Fordi deltakelse i idretten min er en integrerende del av livet mitt
SMS_22	Jeg tror ikke jeg nyter idretten min like mye som jeg gjorde før

SMS_23	Fordi jeg må delta i idrett regelmessig
SMS_24	For å vise andre hvor god jeg er i idretten min

Type of Motivation	Items	Total Score	Total Score ÷ 4	Type of Motivation	Items	Score	Total Score ÷ 4
Amotivation	5, 12, 17, 22			Identified Regulation	3, 8, 15, 20		
External Regulation	4, 11, 19, 24			Integrated Regulation	2, 9, 13, 21		
Introjected Regulation	7, 10, 16, 23			Intrinsic Motivation	1, 6, 14, 18		

PMCSQ-1	Treneren oppmuntrer spillerne til å prøve ting de ikke kan fra før
PMCSQ- 2	Treneren er mindre grei med spillerne om de ikke prøver å se ting slik han/hun gjør
PMCSQ- 3	Treneren gir spillerne valg og alternativer
PMCSQ-4	Treneren sørger for at spillerne føler at de lykkes godt når de gjør sitt beste
PMCSQ-5	Treneren bytter ut spillere når de gjør en feil
PMCSQ-6	Treneren synes det er viktig at vi spiller fotball fordi vi vil det selv
PMCSQ-7	Treneren er mindre støttende for spillere når de ikke trener og spiller godt
PMCSQ-8	Spillerne kan stole på at treneren bryr seg, uansett hva som skjer
PMCSQ-9	Treneren er mest oppmerksom på de beste spillerne
PMCSQ-10	Treneren skjeller ut spillere når de gjør feil
PMCSQ-11	Treneren roser spillere som forbedrer seg
PMCSQ-12	Spillere som gjør treneren misfornøyd, får mindre oppmerksomhet
PMCSQ-13	Treneren belønner de spillerne som prøver hardt
PMCSQ-14	Treneren setter pris på spillere som personer, ikke bare som fotballspillere
PMCSQ-15	Vi får noen ganger lov til å gjøre noe ekstra gøy mot slutten av treningen, men bare dersom vi har vært flinke
PMCSQ-16	Dersom vi spør treneren om noe, svarer han/hun grundig og skikkelig på spørsmålene våre
PMCSQ-17	Treneren overser spillere som gjør han/ henne misfornøyd
PMCSQ-18	Treneren sørger for at hver spiller bidrar på en eller annen måte
PMCSQ-19	Alle på laget vet hvilke spillere treneren liker best
PMCSQ-20	Vi får noen ganger ros eller belønning av treneren, men bare dersom vi har spilt godt
PMCSQ-21	Treneren roser bare de som spiller best på kamper
PMCSQ-22	Når treneren ber spillerne om å gjøre noe, prøver han/ hun å forklare hvorfor det vil være bra å gjøre det slik
PMCSQ-23	Treneren sørger for at spillerne har en viktig rolle på laget
PMCSQ-24	Treneren skjeller noen ganger ut spillerne foran andre for å få dem til å gjøre ting
PMCSQ-25	Treneren lar de beste spillerne spille mest på kamp
PMCSQ-26	Treneren truer noen ganger med å straffe spillere for å holde orden på dem
PMCSQ-27	Treneren hører på hva vi har å si dersom vi forteller han/ hun hvordan vi har det
PMCSQ-28	Treneren sier at alle spillerne er viktige for at laget skal lykkes
PMCSQ-29	Treneren bruker belønninger for å få spillerne til å gjennomføre øvelser på treningen
PMCSQ-30	Treneren oppmuntrer spillerne til å hjelpe hverandre til å lære mer
PMCSQ-31	Treneren er alt for opptatt av hva spillerne gjør på fritiden
PMCSQ-32	Treneren mener det er viktig at spillerne er med fordi de selv har lyst til det
PMCSQ-33	Treneren har favoritter blant spillerne
PMCSQ-34	Treneren oppmuntrer spillerne til å jobbe sammen som et lag

Mestringsorientert motivasjonsklima	Items: 1, 3, 4, 6, 8, 11, 13, 14, 16, 18, 22, 23, 27, 28, 30, 34
Prestasjonsorientert motivasjonsklima	Items: 2, 5, 7, 9, 10, 12, 15, 17, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 29, 31, 33

Region: REK nord **Saksbehandler:** Veronica Sørensen **Telefon:** 77620758 **Vår dato:** 19.01.2021 **Vår referanse:** 217646
Deres referanse:

Frode Adolfsen

217646 FFC - psychological factors

Forskningsansvarlig: UiT Norges arktiske universitet

Søker: Frode Adolfsen

Søkers beskrivelse av formål:

Studere psykisk helse og psykologiske faktorer blant kvinnelige fotballspillere i Norge. Studien har til hensikt å identifisere psykologiske faktorer og personlighetstrekk som henger sammen med prestasjoner i fotball blant kvinner på toppnivå i Norge. Vi vil gjennomføre elektroniske spørreundersøkelser for å kartlegge psykologiske faktorer blant kvinner i de to øverste divisjonene i Norge. Noen faktorer vil bli kartlagt flere tre ganger (eks.motivasjon og klima) fordi det vil kunne endre seg i løpet av en to års periode.

REKs vurdering

Vi viser til søknad om forhåndsgodkjenning av ovennevnte forskningsprosjekt. Søknaden ble behandlet av Regional komité for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk REK Nord i møtet 07.01.2021. Vurderingen er gjort med hjemmel i helseforskningsloven § 10.

Framleggingsplikt

De prosjektene som skal framlegges for REK er prosjekt som dreier seg om «*medisinsk og helsefaglig forskning på mennesker, humant biologisk materiale eller helseopplysninger*», jf. helseforskningsloven § 2. «*Medisinsk og helsefaglig forskning*» er i § 4 a), definert som «*virksomhet som utføres med vitenskapelig metodikk for å skaffe til veie ny kunnskap om helse og sykdom*». Det er altså formålet med studien som avgjør om et prosjekt skal anses som framleggelsespliktig for REK eller ikke.

I dette prosjektet beskrives formålet som å undersøke sammenhengen mellom ulike mentale/psykologiske faktorer, personlighetstrekk og prestasjon blant kvinnelige fotballspillere.

Prosjektet skal således ikke vurderes etter helseforskningsloven. Prosjekter som faller utenfor helseforskningslovens virkeområde, kan gjennomføres uten godkjenning av REK. Det er institusjonens ansvar å sørge for at prosjektet gjennomføres på en forsvarlig måte med hensyn til for eksempel regler om taushetsplikt og personvern

Vedtak

Avvist (utenfor mandat)

Etter søknaden fremstår prosjektet ikke som et medisinsk og helsefaglig forskningsprosjekt som faller innenfor helseforskningsloven. Prosjektet er ikke framleggingspliktig, jf. helseforskningsloven § 2.

Vi gjør oppmerksom på at etter personopplysningsloven må det foreligge et behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen. Dette må forankres i egen institusjon.

Med vennlig hilsen
May Britt Rossvoll
sekretariatsleder

Klageadgang

Du kan klage på komiteens vedtak, jf. forvaltningsloven § 28 flg. Klagen sendes til REK nord. Klagefristen er tre uker fra du mottar dette brevet. Dersom vedtaket opprettholdes av REK nord, sendes klagen videre til Den nasjonale forskningsetiske komité for medisin og helsefag (NEM) for endelig vurdering.

Formålet med prosjektet og hvorfor du blir spurt

Dette er en invitasjon til deg om å delta i forskningsprosjektet FFC sin delstudie hvor formålet er å undersøke sammenhengen mellom ulike mentale/psykologiske faktorer, personlighetstrekk og prestasjon blant kvinnelige fotballspillere. Du får spørsmål om å delta siden du er registrert som spiller i Toppserien/1. divisjon i fotball for kvinner.

Hva innebærer prosjektet for deg? Mulige fordeler og ulemper

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du fyller ut et spørreskjema på fire ulike tidspunkt. Det vil ta deg ca. 30 minutter å besvare skjemaet. Spørreskjemaet inneholder spørsmål om mental helse, personlighet, utholdenhet, motivasjon, intensjon om å slutte og lagklima. Dine svar fra spørreskjemaet blir registrert elektronisk. Du vil inviteres til å besvare på et spørreskjema som innebærer fire runder med innhenting av data, henholdsvis i starten og slutten av 2021- og 2022-sesongen. Første datainnsamling vil inneholde flest spørsmål, videre vil antall spørsmål vil variere noe fra gang til gang.

Dette er en del av et større tverrfaglig forskningsprosjekt på kvinnelig toppfotball og data fra denne datainnsamlingen kan bli sammenstilt med innsamlet data fra andre forskningsområder i Female Football Centre prosjektet. Det vil dreie seg om prestasjonsmål fra PM Reporter Pro (PMSys) og Instat (Instat index), samt klubborganisatoriske forhold.

Undersøkelsen inneholder flere spørsmål om forhold som kan oppleves sensitive og vekke negative følelser. Du trenger ikke besvare alle spørsmålene i spørreskjemaet. Nederst i dette informasjonsskrivet vil du finne telefonnummer til hjelpeinstanser hvis du ønsker å snakke med noen. Det er ikke planlagt noen individuell tilbakemelding om resultater av undersøkelsene til den enkelte deltaker.

Frivillig deltakelse og mulighet for å trekke ditt samtykke

Det er frivillig å delta i prosjektet. Du kan når som helst og uten å oppgi noen grunn trekke ditt samtykke. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Dersom du trekker tilbake samtykket, vil det ikke forskes videre på dine opplysninger. Du kan også kreve at dine opplysninger i prosjektet slettes eller utleveres innen 30 dager. Adgangen til å kreve destruksjon, sletting eller utlevering gjelder ikke dersom materialet eller opplysningene er anonymisert.

Dersom du senere ønsker å trekke deg eller har spørsmål til prosjektet, kan du kontakte prosjektleder (se kontaktinformasjon).

Hva skjer med opplysningene om deg?

Opplysningene som registreres om deg skal kun brukes slik som beskrevet under formålet med prosjektet, og planlegges brukt til 2024. Eventuelle utvidelser i bruk og oppbevaringstid kan kun skje etter godkjenning fra REK og andre relevante myndigheter.

Du har rett til innsyn i hvilke opplysninger som er registrert om deg og rett til å få korrigert eventuelle feil i de opplysningene som er registrert. Du har også rett til å få innsyn i sikkerhetstiltakene ved behandling av opplysningene. Du kan klage på behandlingen av dine opplysninger til Datatilsynet og institusjonen sitt personvernombud.

Alle opplysningene vil bli behandlet uten navn og fødselsnummer eller andre direkte gjenkjennende opplysninger (=kodete opplysninger).

En kode knytter deg til dine opplysninger gjennom en navneliste.

Opplysningene om deg vil bli oppbevart i fem år etter prosjektslutt av kontrollhensyn.

Godkjenninger

Prosjektet er godkjent av NSD - Norsk senter for forskningsdata. Regional komité for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK Nord) har gjort en vurdering av prosjektet og gjort vedtak om at prosjektet ikke omfattes av helseforskningsloven.

RKBU Nord (Regionalt kunnskapssenter for barn og unge) og prosjektleder Frode Adolfsen er ansvarlig for personvernet i prosjektet.

Kontaktopplysninger

Dersom du har spørsmål til prosjektet eller ønsker å trekke deg fra deltakelse, kan du kontakte Frode Adolfsen, tlf 77645878/91126323, frode.adolfsen@uit.no.

For mer informasjon om prosjektet [klikk her](#).

Du kan ta kontakt med institusjonens personvernombud dersom du har spørsmål om behandlingen av dine personopplysninger i prosjektet: tlf: 776 46 322 og e-postadresse personvernombud@uit.no.

Datatilsynets e-postadresse er postkasse@datatilsynet.no.

Dersom du opplever spørsmålene som stilles som sensitive eller at spørsmålene vekker negative følelser og du har behov for å snakke med noen kan du ta kontakt med Mental Helse ved å ringe 116123 eller på nettsiden www.mentalhelse.no, eller Kirkens SOS, tlf 22400040, nettside kirkens-sos.no.

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

Vurdering

Referansenummer

925277

Prosjekttittel

Sammenhengen mellom motivasjonsklima og motivasjon hos kvinnelige fotballspillere i Norge.

Behandlingsansvarlig institusjon

UiT Norges Arktiske Universitet / Det helsevitenskapelige fakultet / Idrettshøgskolen

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Tore Christoffersen, tore.christoffersen@uit.no, tlf: 90082718

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Hanna Flovik, hannaflovik96@hotmail.com, tlf: 94803210

Prosjektperiode

20.12.2021 - 01.07.2022

Vurdering (1)

16.02.2022 - Vurdert**OM VURDERINGEN**

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG

Det er obligatorisk for studenter å dele meldeskjemaet med prosjektansvarlig (veileder). Det gjøres ved å trykke på "Del prosjekt" i meldeskjemaet. Om prosjektansvarlig ikke svarer på invitasjonen innen en uke må han/hun inviteres på nytt.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 1.7.2022.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er

at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema> Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Personverntjenester vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson hos oss: Lisa Lie Bjordal
Lykke til med prosjektet!

Kontrakt ved utlevering av datamateriale til studentoppgave

Parter:	Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet, Det helsevitenskapelige fakultet ved RKBU Nord , heretter «UiT»
	Hanna Tønsvoll Flovik heretter «Studenten»
Formål:	
Kontrakten skal sikre etisk forsvarlig og kompetent bruk og lagring av data til master- og studentoppgaver samt avklare rettigheter og plikter mellom Studenten og UiT.	
Utlevering av data:	
<p>Det skal inngås et samarbeid mellom Studenten og UiT i prosjektet «Motivasjonsklima og motivasjon hos kvinnelige fotballspillere i Norge». I denne sammenheng vil Studenten få tilgang til data i prosjektet. Disse dataene eies av UiT og Studenten får med dette en midlertidig bruksrett til dataene i perioden 13.01.2022 – 01.07.2022. UiT eier også data som samles inn av Studenten selv i løpet av perioden.</p> <p>Studenten har kun adgang til å bruke utlevert data i samsvar med prosjektbeskrivelsen og sin utførelse av prosjektet.</p> <p>For at Studenten skal få tilgang til data må alle godkjenninger i prosjektet være gitt. Dette inkluderer eventuell godkjenning fra Regional Etisk Komité (REK) eller Norsk senter for forskningsdata (NSD).</p> <p>Studenten plikter å gjøre seg kjent med relevant regelverk og retningslinjer på UiT for håndtering av forskningsdata, og behandle dataen i samsvar med disse. Instituttet er ansvarlig for oppbevaring og arkivering av datamaterialet.</p> <p>Datamaterialet kan inneholde personopplysninger. Studenten plikter å bevare taushet om personopplysninger vedkommende får kjennskap til gjennom deltakelse i prosjektet. Taushetsplikten gjelder uten tidsbegrensning og gjelder også etter at prosjektet er avsluttet. Studenten er kjent med at forsettlig eller uaktsomt brudd på taushetsplikten, eller medvirkning til dette, kan føre til erstatningsansvar og/eller straffes med bøter eller fengsel.</p>	
Sletting og tilbakelevering av data:	

Etter kontraktperioden skal Studenten returnere all data til UiT ved RKBU Nord. Eventuelle sikkerhetskopier skal slettes.

Mislighold/tvist

Dersom en av partene misligholder sine forpliktelser i henhold til kontrakten, kan den andre part kreve samarbeidet stanset umiddelbart. Uenighet om tolkning av avtalen skal søkes løst gjennom forhandlinger. Dersom dette ikke lykkes innen én måned etter at forhandlinger er begjært, kan tvisten bringes inn for de ordinære domstolene.

Signatur:

UiT: 13.01.2022

Frode Adolfsen
Frode Adolfsen

Susann Dahl Pettersen
Susann Dahl Pettersen

Student: 13.01.2022

Hanna Flovik
Hanna Tønsvoll Flovik

